

Euroopa Majanduspiirkonna (EMP) finantsmehhanismi 2014-2021 rakendusmäärus

Võetud vastu 8. septembril 2016 EMP Finantsmehhanismi Komitee poolt
vastavalt EMP lepingu protokollile 38c artiklile 10.5 ning kinnitatud EFTA riikide alalise
komitee poolt 23. septembril 2016

Sisukord

1. peatükk Üldsätted.....	6
Artikkel 1.1 Teema	6
Artikkel 1.2 Eesmärgid	6
Artikkel 1.3 Rakenduspõhimõtted	6
Artikkel 1.4 Koostööpõhimõte	6
Artikkel 1.5 Õiguslik raamistik	6
Artikkel 1.6 Terminite määratlused	6
Artikkel 1.7 Nähtavus	8
Artikkel 1.8 Rahaline toetus	8
Artikkel 1.9 Doonorriikide kulud	8
Artikkel 1.10 Abisaajariigi juhtumiskulud	8
Artikkel 1.11 Reservi ressursid	8
Artikkel 1.12 EMP finantsmehhanismi 2009-2014 raames valitud eriprojektide lõpuleviimine.....	8
2. peatükk Strateegiline lähenemisviis.....	8
Artikkel 2.1 Eelissektorid.....	8
Artikkel 2.2 Doonorite programmipartnerite rahastamine	9
Artikkel 2.3 Rahvusvaheliste partnerorganisatsioonide rahastamine	9
Artikkel 2.4 Piirkondliku koostöö fond	9
Artikkel 2.5 Vastastikuse mõistmise memorandum	9
Artikkel 2.6 Strateegiaaruanne.....	9
Artikkel 2.7 Aastakoosolek	10
3. peatükk Teavitamine ja avalikustamine.....	10
Artikkel 3.1 Üldsätted	10
Artikkel 3.2 Riikliku kontaktasutuse kohustused	10
Artikkel 3.3 Programmioperaatori kohustused.....	11
4. peatükk Kahepoolsed suhted.....	11
Artikkel 4.1 Üldpõhimõtted	11
Artikkel 4.2 Kahepoolsete fondide ühiskomitee	11
Artikkel 4.3 Doonorpartnerlusprogrammid	11
Artikkel 4.4 Koostöökomisjon	12
Artikkel 4.5 Doonorpartnerlusprojektid	12
Artikkel 4.6 Kahepoolsete suhete fond	12
Artikkel 4.7 Programmitasandi kahepoolsete suhete fondide kasutamine	13

Peatükk 5 Juhtimis- ja kontrollisüsteemid.....	13
Artikkel 5.1 Juhtimis- ja kontrollisüsteemide üldpõhimõtted	13
Artikkel 5.2 Riiklike asutuste määramine	13
Artikkel 5.3 Riiklik kontaktasutus.....	13
Artikkel 5.4 Sertifitseeriv asutus	14
Artikkel 5.5 Auditeeriv asutus.....	14
Artikkel 5.6 Programmioperaator.....	15
Artikkel 5.7 Juhtimis- ja kontrollisüsteemide loomine.....	16
Peatükk 6 Programmid.....	17
Artikkel 6.1 Programmide ettevalmistamine	17
Artikkel 6.2 Programmiettepanek.....	17
Artikkel 6.3 Programmileping.....	18
Artikkel 6.4 Toetuse määrad ja projektide toetuse miinimumsumma	18
Artikkel 6.5 Eelnevalt kindlaksmääratud projektide valimine	19
Artikkel 6.6 Väiketoetusskeemid programmi raames.....	19
Artikkel 6.7 Finantsinstrumendid	19
Artikkel 6.8 Programmi elluviimisleping	19
Artikkel 6.9 Programmide muutmine	20
Artikkel 6.10 Euroopa Komisjoni poolne skriining.....	21
Artikkel 6.11 Programmi aastaaruanne	21
Artikkel 6.12 Programmi lõpparuanne	21
Artikkel 6.13 FMO, valitsustevaheliste organisatsioonide või doonorriikide asutuste juhitud programmid.....	21
7. peatükk Projektide valimine	22
Artikkel 7.1 Valikuviisid	22
Artikkel 7.2 Projekti elluviijate ja projektipartnerite abikõlblikkus	22
Artikkel 7.3 Taotlusvoorud.....	22
Artikkel 7.4 Projekti hindamine ja toetuste määramine	23
Artikkel 7.5 Huvide konflikt	23
Artikkel 7.6 Projektileping	23
Artikkel 7.7 Projekti partnerid ja partnerluslepingud	24
8. peatükk Kulude abikõlblikkus	24
Artikkel 8.1 Programmi abikõblikud kulud	24
Artikkel 8.2 Kulude abikõblikkuse üldpõhimõtted.....	25
Artikkel 8.3 Projekti abikõblikud otsekulud.....	25
Artikkel 8.4 Ühikukulude standardmestikud	26
Artikkel 8.5 Projektide kaudsed kulud (üldkulud).....	26

Artikkel 8.6 Kinnisvara ja maa ostmine.....	27
Artikkel 8.7 Välistatud kulud.....	27
Artikkel 8.8 Kahepoolsete suhete fondi alla kuuluvad abikõlblikud kulud	28
Artikkel 8.9 Stipendiumid ja mobiilsusprogrammid.....	28
Artikkel 8.10 Programmioperaatori tehtud juhtimiskulude abikõlblikkus.....	28
Artikkel 8.11 Tehniline abi abisaajariigile.....	29
Artikkel 8.12 Kulude tõendamine	30
Artikkel 8.13 Projektide kulude abikõlblikkuse periood	31
Artikkel 8.14 Projektide kestus.....	31
Artikkel 8.15 Hange.....	31
Artikkel 8.16 Riigiabi	32
9. peatükk Finantsjuhtimine	32
Artikkel 9.1 Makseid käsitlevad üldeeskirjad	32
Artikkel 9.2 Ettemaksud	32
Artikkel 9.3 Vahemaksud	32
Artikkel 9.4 Lõppmaksed	33
Artikkel 9.5 Prognosis võimalike väljamaksetaotluste kohta.....	33
Artikkel 9.6 Euro kasutamine	33
Artikkel 9.7 Intress	34
Artikkel 9.8 Läbipaistvus ja dokumentide kättesaadavus.....	34
10. peatükk Hindamised	34
Artikkel 10.1 Abisaajariikide kohustused.....	34
Artikkel 10.2 FMC roll	34
11. peatükk Välisjärelvalve ja auditid	35
Artikkel 11.1 Välisjärelvalve	35
Artikkel 11.2 EFTA Audiitorite Kogu	35
Artikkel 11.3 FMC korraldatud auditid ja kohapealsed kontrollid	35
Artikkel 11.4 Juurdepääs	35
12. peatükk Normide rikkumine.....	35
Artikkel 12.1 Normide rikkumisega seotud kohustused.....	35
Artikkel 12.2 Normide rikkumise määratlus	35
Artikkel 12.3 Aruandluse eest vastutavad asutused.....	36
Artikkel 12.4 Normide rikkumiste register.....	36
Artikkel 12.5 Aruandlus normide rikkumise kohta	36
Artikkel 12.6 Aruandlus progressi osas juba teatatud rikkumiste kohta	36

Artikkel 12.7 Kaebuste mehhanism.....	36
13. peatükk Maksete peatamine, finantskorrektsioonid ja tagasimaksmine	37
Artikkel 13.1 Maksete peatamine	37
Artikkel 13.2 Finantskorrektsioonid	37
Artikkel 13.3 Finantskorrektsioonide kriteeriumid	38
Artikkel 13.4 Kord.....	38
Artikkel 13.5 Tagasimaksmine	38
Artikkel 13.6 Üldine maksete peatamine abisaajariigile.....	39
14. peatükk Lõppsätted.....	39
Artikkel 14.1 Keel.....	39
Artikkel 14.2 Vastutus	39
Artikkel 14.3 Kohaldatav õigus ja kohtualluvus.....	39
Artikkel 14.4 Muudatused.....	39
Artikkel 14.5 Loobumisõigus	40
Artikkel 14.6 Jõustumine	40

LISAD

Lisa 1	Abikõlblikud eelissektorid ja programmivaldkonnad
Lisa 2	Vastastikuse mõistmise memorandumid mall
Lisa 3	Teavitamis- ja teabevahetusnõuded
Lisa 4	Kahepoolse fondi lepingu mall
Lisa 5	Programmieteapaneku mall
Lisa 6	Programmilepingu mall
Lisa 7	Tehnilise abi lepingu mall Tehnilise abi eelarve mall
Lisa 8	Võimalike maksetaotluste prognoosi mall
Lisa 9	Rikkumiste aruande mall

Peatükk 1

Üldsätted

Artikkel 1.1

Teema

1. Käesolevat määrust kohaldatakse EMP finantsmehhanismi 2014–2021 rakendamisele ja see võeti vastu vastavalt EMP lepingu protokoll 38c artiklile 10.

2. Käesoleva määrusega kehtestatakse üldeeskirjad, mis reguleerivad EMP finantsmehhanismi 2014–2021, ilma et see piiraks EMP lepingu protokoll 38c sätteid.

Artikkel 1.2

Eesmärgid

EMP finantsmehhanismi 2014–2021 üldeesmärgiks on aidata kaasa majandusliku ja sotsiaalse ebavõrdsuse vähendamisele Euroopa Majanduspiirkonnas ning tugevdada kahepoolseid suhteid doonor- ja abisaajariikide vahel rahaliste toetuste abil artikli 2.1 lõikes 1 nimetatud eelisektorites.

Artikkel 1.3

Rakenduspõhimõtted

1. Kõik EMP finantsmehhanismi 2014-2021 kaudu rahastatavad programmid ja tegevused peavad põhinema ühistele väärtustele nagu inimväärikuse austamine, vabadus, demokraatia, võrdsus, õigusriik ja inimõiguste, kaasa arvatud vähemuste õiguste austamine.

2. Kõik EMP finantsmehhanismi 2014-2021 kaudu rahastatavad programmid ja tegevused peavad järgima hea valitsemistava põhimõtteid, olema osaluspõhised ja kaasavad, usaldusväärsed, läbipaistvad, tundlikud, tulemuslikud ja tõhusad. Need peavad rakendama korruptsiooni suhtes nulltolerantsi.

3. Kõik EMP finantsmehhanismi 2014-2021 kaudu rahastatavad programmid ja tegevused peavad olema kooskõlas jätkusuutliku arengu, pikaajalise majanduskasvu, sotsiaalse ühtekuuluvuse ja keskkonnakaitse põhimõtetega.

4. Kõik EMP finantsmehhanismi 2014-2021 kaudu rahastatavad programmid ja tegevused peavad järgima tulemus- ja riskijuhtimisel põhinevat lähenemisviisi.

Artikkel 1.4

Koostööpõhimõte

EMP finantsmehhanismi 2014–2021 eesmäärke püütakse saavutada läbi doonor- ja abisaajariikide tiheda koostöö.

Artikkel 1.5

Õiguslik raamistik

1. Määrust rakendatakse koos järgmiste dokumentidega, mis koos määruse ja selle lisadega moodustavad EMP finantsmehhanismi 2014–2021 õigusliku raamistiku:

- (a) EMP finantsmehhanismi 2014–2021 kohta sõlmitud EMP lepingu protokoll 38c;
- (b) doonorriikide ja abisaajariigi vahel sõlmitud vastastikuse mõistmise memorandum EMP finantsmehhanismi 2014–2021 rakendamise kohta (edaspidi nimetatud memorandum);
- (c) programmilepingud; ja
- (d) FMC poolt pärast abisaajariikidega konsulteerimist vastuvõetud juhendid.

2. Abisaajariik tagab, et EMP finantsmehhanismi 2014–2021 suhtes kohaldatavad lisasätted hoitakse minimaalses mahus. Lõikes 1 nimetatud õiguslik raamistik on üliluslik selliste sätete suhtes.

Artikkel 1.6

Terminite määratlused

Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi termineid neile siin omistatud tähenduses:

- (a) Auditeeriv asutus: siseriiklik avaliku sektori asutus, mis on oma ülesannetes sõltumatu riiklikust kontaktasutusest, sertifitseerivast asutusest ja programmioperaatorist, mille on määranud abisaajariik ja mis vastutab juhtimis- ja kontrollistüsteemi tõhusa toimimise kontrollimise eest.
- (b) Sertifitseeriv asutus: siseriiklik avaliku sektori asutus, mis on oma ülesannetes sõltumatu auditeerivast asutusest ja programmioperaatorist ning mille on määranud abisaajariik finantsteavet sertifitseerima.
- (c) Doonorpartnerlusprojekt: projekt, mida rakendatakse tihedas koostöös projekti partneriga, kelle esmaseks asukohaks on üks doonorriikidest.
- (d) Doonorite programmipartner: avaliku sektori asutus ühes doonorriikidest või valitsusvaheline organisatsioon, mille on määranud FMC, kes nõustab programmi ettevalmistamist ja/või rakendamist ja/või osaleb programmi rakendamises.
- (e) Doonorriigid: Island, Liechtenstein ja Norra.
- (f) EMP finantsmehhanismi komitee (edaspidi FMC): komitee, mille asutas EFTA riikide alaline komitee, et juhtida EMP finantsmehhanismi 2014-2021.

- (g) Hindamine: programmide ja projektide lahenduste, rakendamise ja/või nendes saavutatud tulemuste süstemaatiline, objektiivne ja sõltumatu hindamine eesmärgiga määrata kindlaks rahalise toetuse asjakohasus, tõhusus, tulemuslikkus, säästlikkus, mõjud ja jätkusuutlikkus.
- (h) Finantsmehhanismide kantselei (edaspidi nimetatud FMO): kantselei, mis abistab FMC-d EMP finantsmehhanismi 2014–2021 juhtimisel. FMO, mis moodustab administratiivselt Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsiooni osa, vastutab EMP finantsmehhanismi 2014–2021 jooksva rakendamise eest FMC nimel ja toimib ametliku kontaktasutusena.
- (i) Rahvusvaheline partnerorganisatsioon (edaspidi nimetatud RPO): rahvusvaheline organisatsioon või asutus või selle allasutus, mis on kaasatud EMP finantsmehhanismi 2014-2021 rakendamisse, ja mille on määranud FMC.
- (J) Rikkumistega tegelev amet: siseriiklik avaliku sektori üksus, mille on määranud abisaajariik ja mis vastutab rikkumiste kohta käivate aruannete koostamise ja esitamise eest abisaajariigi nimel.
- (k) Kahepoolsete fondide ühiskomitee: abisaajariigi poolt asutatud komitee, mis arutab kahepoolset huvi pakkuvate küsimuste üle, otsustab kahepoolsete suhete fondi kasutamise üle ja jälgib EMP finantsmehhanismi 2014-2021 rakendamise edasiminekut tugevamate kahepoolsete suhete saavutamise eesmärgi saavutamise suunas.
- (l) Järelevalve: projekti ja programmi rakendamise vaatlus, et tagada kokkulepitud korra järgimine, kontrollida edasiminekut kokkulepitud tulemite ja väljundite suunas ning tuvastada potentsiaalsed probleemid õigeaegselt, võimaldamaks parandusmeetmete kasutuselevõtmist.
- (m) Riiklik kontaktasutus: siseriiklik avaliku sektori asutus, mille on määranud abisaajariik ja millel lasub üldvastutus EMP finantsmehhanismi 2014–2021 eesmärkide saavutamise ja memorandumi rakendamise eest.
- (n) Valitsusväline organisatsioon (edaspidi nimetatud VVO): juriidilise isikuna moodustatud mitteäriilise eesmärgiga vabatahtlik mittetulundusühing, mis on sõltumatu kohalikust, regionaalsest ja keskvalitsusest, avaliku sektori asutustest, poliitilistest parteidest ja äriühingutest. Religioosseid institutsioone ja poliitilisi parteisid ei käsitleta VVO-dena.
- (o) Programm: struktuur, mis kavandab ühtsete meetmetega arengustrateegia, mis viiakse ellu läbi projektide EMP finantsmehhanismi 2014–2021 toel ja mille eesmärgiks on saavutada kokkulepitud eesmärgid ja tulemused.
- (p) Programmileping: leping FMC ja riikliku kontaktasutuse vahel, mis reguleerib konkreetse programmi rakendamist.
- (q) Programmi toetus: rahaline toetus doonorriikidelt programmile.
- (r) Programmioperaator: avaliku või erasektori asutus, äriiline või mitteäriiline, ja valitsusvälised organisatsioonid, mis vastutab programmi ettevalmistamise ja rakendamise eest.
- (s) Programmpartner: avaliku või erasektori asutus, äriiline või mitteäriiline, ja valitsusvälised organisatsioonid, rahvusvahelised organisatsioonid või asutused või nende organid, mis on aktiivselt seotud programmi rakendamisega ja aitavad sellele tõhusalt kaasa.
- (t) Projekt: majanduslikult jagamatu tööde kogum, mis täidab täpselt määratletud tehnilist ülesannet ja millel on selgelt eristatavad eesmärgid, mis on seotud programmiga, mille alla ta kuulub. Projekt võib hõlmata ühte või mitut allprojekti. Ilma et see piiraks artiklis 6.5 sätestatud, valib projektid programmioperaator.
- (u) Projektileping: leping programmioperaatori ja projekti elluviija vahel, mis reguleerib konkreetse projekti rakendamist.
- (v) Projekti toetus: programmioperaatori määratud toetus projekti elluviijale projekti rakendamiseks.
- (w) Projekti partner: füüsiline või juriidiline isik, mis on aktiivselt seotud projekti rakendamisega ja aitab sellele tõhusalt kaasa. Tal on projekti elluviijaga ühine majanduslik või sotsiaalne eesmärk, mis saavutatakse selle projekti rakendamise teel.
- (x) Projekti elluviija: füüsiline või juriidiline isik, mis vastutab projekti algatamise, ettevalmistamise ja rakendamise eest.
- (y) Sotsiaalsed partnerid: tööandjate organisatsioonide ja ametiühingute esindajad.

Artikkel 1.7

Nähtavus

EMP finantsmehhanismi 2014-2021 panus artiklis 1.2 sätestatud üldiste eesmärkide saavutamise tehakse teatavaks Euroopa Majanduspiirkonna avalikkusele. Kõik EMP finantsmehhanismi 2014-2021 rakendamise kaasatud üksused jagavad vastutust teavitamise ja avalikustamise tegevuste läbi viimise eest vastavalt proportsionaalsuse põhimõttele, et tagada teabe võimalikult laiaulatuslik levitamine, tõsta teadlikkust ja tugevdada teabe läbipaistvust seoses rahastamisvõimaluste, abisaajate ja saavutusega.

Artikkel 1.8

Rahaline toetus

1. Vastavalt protokollile 38c artiklile 2 on EMP finantsmehhanismi 2014–2021 rahalise toetuse suurus 1548,1 miljonit eurot, mis tehakse kättesaadavaks iga-aastaste 221,16 miljoni euro suuruste osamaksetena perioodi jooksul 1. maist 2014 kuni 30. aprillini 2021 (kaasa arvatud).

2. Kohustuse iga-aastased osamaksud viitavad vahenditele, mis võidakse teha vastava aasta jooksul ja pärast seda kättesaadavaks projektide, juhtimiskulude, tehnilise abi jaoks ja muude kulude jaoks seoses EMP finantsmehhanismi 2014–2021 rakendamisega.

Artikkel 1.9

Doonorriikide kulud

1. Järgmised doonorriikide kulud kaetakse rahalise toetusega:

- (a) FMO käiguhoidmise kulud;
- (b) kulud seoses FMC ülesannetega;
- (c) EFTA Audiitorite Kogu poolt või nimel teostatud auditite kulud;
- (d) FMC poolt või nimel teostatud hindamise, järelevalve, eksperthindamise, aruandluse ja auditeerimisega seotud kulud;
- (e) avalikustamistegevuste ja -sündmustega seotud kulud;
- (f) doonorite programmipartnerite rahastamine, nagu viidatud artiklis 2.2;
- (g) IPO-de rahastamine, nagu viidatud artiklis 2.3;
- (h) mis tahes muud kulud FMC otsuse alusel.

2. Lõikes 1 nimetatud kulud on fikseeritud määraga 7,5% rahalise toetuse kogusummast.

Artikkel 1.10

Abisaajariigi juhtimiskulud

EMP finantsmehhanism 2014–2021 ei kata abisaajariigi seoses EMP finantsmehhanismiga 2014–2021 tekkinud üldhalduskulusid. Konkreetsed kulud, mis on vajalikud, selgelt eristatavad ning otseselt ja eranditult seotud EMP finantsmehhanismi 2014–2021 juhtimisega, võib katta tehnilise abiga. Selliste kulude abikõlblikkus on sätestatud artiklis 8.11.

Artikkel 1.11

Reservi ressursid

Doonor- ja abisaajariigid otsustavad memorandumis moodustada reservi, mis moodustab vähemalt 5% abisaajariigi kogueraldisest. Hiljemalt 31. detsembril 2020 esitab abisaajariik FMC-le ettepaneku reservi eraldamise kohta EMP finantsmehhanismi 2014–2021 raames kas uue programmi vormis või lisana olemasolevale programmile või programmidele. FMC otsustab vastavalt vajadusele reservi eraldamise vastavalt artiklile 6.3 või artikli 6.9 lõikele 6. Doonorriigid võivad erandkorradel loobuda reservi nõudest vastavalt käesolevale lõikele.

Artikkel 1.12

EMP finantsmehhanismi 2009-2014 raames valitud eriprojektide lõpuleviimine

Doonor- ja abisaajariigid võivad leppida kokku eraldada maksimaalselt 10% kogu EMP finantsmehhanismi 2014–2021 toetusest EMP finantsmehhanismi 2009–2014 raamistikus valitud konkreetsete projektide lõpetamise finantseerimiseks. Sellise reservi kogusumma ja sellest reservist rahastatavad projektid kinnitatakse memorandumis. Selliste projektide rakendamise suhtes kehtivad EMP finantsmehhanismi 2009-2014 eeskirjad ja abikõlblikkuse lõppkuupäev on hiljemalt 30. aprill 2017.

Peatükk 2

Strateegiline lähenemisviis

Artikkel 2.1

Eelissektorid

1. Selleks, et saavutada artiklis 1.2 seatud eesmärgid on rahalised toetused kättesaadavad järgmistes eelissektorites:

- (a) Innovatsioon, teadusuuringud, haridus ja konkurentsivõime;

- (b) Sotsiaalne kaasatus, noorte tööhõive ja vaesuse vähendamine;
- (c) Keskkond, energeetika, kliimamuutus ja vähe süsinikdioksiidheiteid tekitav majandus;
- (d) Kultuur, kodanikuühiskond, hea valitsemistava ning põhiõigused ja -vabadused;
- (e) Justiits- ja siseasjad.

2. Tagamaks EMP finantsmehhanismi 2014–2021 rahalise toetuse tõhusat ja sihipärast kasutamist, toimub selle rakendamine kooskõlas lisaga 1.

Artikkel 2.2

Doonorite programmipartnerite rahastamine

Rahastamine tehakse kättesaadavaks doonorite programmipartnerite kaasamiseks EMP finantsmehhanismi 2014-2021 rakendamisse. Rahastamist juhib FMO.

Artikkel 2.3

Rahvusvaheliste partnerorganisatsioonide rahastamine

Rahastamine tehakse kättesaadavaks IPO-de kaasamiseks EMP finantsmehhanismi 2014-2021 rakendamisse. Rahastamist juhib FMO.

Artikkel 2.4

Piirkondliku koostöö fond

Üldist piirkondliku koostöö fondi, nagu on viidatud protokollis 38c, juhib FMO vastavalt FMC poolt vastu võetud reeglitele.

Artikkel 2.5

Vastastikuse mõistmise memorandum

1. Tõhusa ja sihipärase rakendamise tagamiseks sõlmivad doonorriigid iga abisaajariigiga memorandumid.
2. Memorandum sätestab koostööraamistiku ja sisaldab järgmisi elemente:
 - (a) EMP finantsmehhanismi 2014–2021 rakendamisega seotud siseriiklike asutuste määramine ja nende ülesannete kindlaksmääramine siseriiklikes juhtimis- ja kontrollstruktuurides (memorandumi lisa A)
 - (b) rakendusraamistik (memorandumi lisa B), mis koosneb järgmistest finants- ja põhiandmetest:

- (i) kokkulepitud programmide loetelu, EMP finantsmehhanismi 2014–2021 ja abisaajariigipoolne rahaline toetus;
- (ii) programmide määratlemine, nende eesmärk, peamine fookus, vajaduse korral toetuse summa ja kaasrahastamise summa programmi kaupa, kahepoolsete ambitsioonid, samuti konkreetset probleemi, mis on seotud sihtrühmade, geograafiliste piirkondade või muude küsimustega;
- (iii) vastavalt vajadusele programmioperaatorite kindlaksmääramine;
- (iv) vastavalt vajadusele doonorite programmipartnerite kindlaksmääramine;
- (v) vastavalt vajadusele IPO-de kindlaksmääramine;
- (vi) Eelnevalt kindlaksmääratud projektide tuvastamine asjakohastesse programmidesse lisamiseks.

3. Lisasid A ja B võib muuta FMC ja riikliku kontaktasutuse vahelise kirjavahetuse teel.

4. Memorandumi sätteid tõlgendatakse kooskõlas käesoleva määrusega.

5. Memorandumi mall on toodud lisas 2.

Artikkel 2.6

Strateegiaaruanne

1. Riiklik kontaktasutus esitab FMC-le aastaaruande EMP finantsmehhanismi 2014–2021 ja Norra finantsmehhanismi 2014-2021 rakendamise kohta, mis hõlmab kõiki abisaaja riigis rakendatud programme ja kahepoolseid tegevusi, välja arvatud programmid, mida haldavad FMO, valitsustevahelised organisatsioonid või doonorriigi asutused vastavalt artiklile 6.13. Strateegiaaruanne moodustab aastakoosoleku arutelude aluse ja selle kinnitab FMC.

2. Strateegiaaruanne järgib FMC poolt antud malli ja annab hinnangu EMP finantsmehhanismi 2014-2021 panusele artiklis 1.2 kirjeldatud üldiste eesmärkide saavutamisele, informatsiooni selle kohta, kuidas artiklis 1.3 osutatud ühiseid väärtusi on käsitletud programmides, põhisuunad, mis võisid mõjutada konteksti, kus programme rakendatakse, ning kokkuvõtte peamistest riskidest ja nende riskidega tegelemiseks rakendatud maandusmeetmetest.

3. Strateegiaaruanne koostatakse inglise keeles ja esitatakse FMC-le vähemalt kaks kuud enne aastakoosoleku toimumist, kui ei ole kokku lepitud teisiti. FMC võib nõuda täiendavat teavet, kui esitatud aruanne on puudulik või ebaselge. Riiklik kontaktasutus esitab nõutud teabe ühe kuu jooksul ja vajaduse korral teeb aruandesse muudatusi.

4. Viimane strateegiaaruanne esitatakse kuue kuu jooksul pärast viimase programmi lõpparuande kinnitamist FMC poolt, kuid mitte hiljem kui 31. augustil 2025.

5. Heakskiidetud strateegiaaruanne avaldatakse riikliku kontaktasutuse veebilehel ühe kuu jooksul alates FMC-lt heakskiidu saamist.

Artikkel 2.7

Aastakoosolek

1. Aastakoosolekul osalevad FMC ja riiklik kontaktasutus. Riiklik kontaktasutus vastutab koosoleku korraldamise eest ja korraldab kohakülastused, kui see on asjakohane.

2. Erandina lõikest 1 võivad FMC ja riiklik kontaktasutus vastastikusel kokkuleppel otsustada mitte korraldada aastakoosolekut.

3. Aastakoosolekul peab FMC-l ja riiklikul kontaktasutusel olema võimalus läbi vaadata saavutatud areng võrreldes eelmise aruandeperioodiga ja leppida kokku vajalikud edasised meetmed. Aastakoosolekul on foorumiks, kus arutatakse kahepoolset huvi pakkuvaid küsimusi.

4. FMC ja riiklik kontaktasutus lepivad aastakoosoleku ajastuse kokku vähemalt neli kuud enne koosoleku toimumist.

5. Koosolekule võidakse kutsuda auditeeriva asutuse, sertifitseeriva asutuse, juhtkomisjoni, programmioperaatorite, programmipartnerite esindajad ja kahepoolsete fondide ühiskomitee liikmed.

6. Riiklik kontaktasutus vastutab strateegiaaruandes toodud põhiküsimusi peegeldava päevakorra kavandi ettevalmistamise eest. Lõplik päevakord lepitakse FMC ja riikliku kontaktasutuse vahel kokku vähemalt üks nädal enne koosolekut.

7. Aastakoosolekul vastu võetud otsused kajastatakse kooskõlastatud protokollis. Riiklik kontaktasutus vastutab koosoleku protokollide koostamise eest, mis võtab kokku koosolekul arutatud põhiküsimused ja tegevusküsimused ning järgib päevakorra ülesehitust. Protokoll peab olema suunatud otsustele, jätkutegevustele ja ülesannetele.

8. Protokoll avaldatakse riikliku kontaktasutuse veebisaidil ühe kuu jooksul pärast seda, kui FMC ja riiklik kontaktasutus on kooskõlastanud protokollide lõpliku versiooni.

Peatükk 3

Teavitamine ja avalikustamine

Artikkel 3.1

Üldsätted

1. Abisaajariigid, programmioperaatorid, projekti elluviijad ja asutused, kes tegutsevad partneritena EMP finantsmehhanismi 2014-2021 ettevalmistamisel ja/või rakendamisel, peavad laialdaselt ja tõhusalt levitama avalikkusele teavet EMP finantsmehhanismi 2014-2021 kohta, selle programmide ja projektide kohta, kasutades vastavatasemelisi vahendeid ja avalikustamise meetodeid.

2. Teavitamise ja avalikustamise meetmeid rakendatakse kooskõlas käesoleva määruse ning lisas 3 toodud teavitamis- ja avalikustamisnõuetega.

Artikkel 3.2

Riikliku kontaktasutuse kohustused

1. Riiklik kontaktasutus edastab avalikkusele teavet EMP finantsmehhanismi 2014-2021 abisaajariigis finantsmehhanismi olemasolu, eesmärkide, rakendamise ja üldise mõju kohta, samuti koostöö kohta, muu hulgas koostöö kohta doonorriikidega. Seda tehakse kooskõlas lisas 3 toodud teavitamis- ja avalikustamisnõuetega.

2. Riiklik kontaktasutus peab (vähemalt):

- (a) koostama ja rakendama EMP finantsmehhanismile 2014-2021 kommunikatsioonistrateegia;
- (b) korraldama vähemalt kolm peamist teavitamistegevust EMP finantsmehhanismi 2014-2021 rakendamise kohta;
- (c) looma spetsiaalse veebilehe EMP ja Norra finantsmehhanismide 2014-2021 kohta abisaajariigi keel(t)es ja inglise keeles; ning
- (d) määrama teavitamise ja avalikustamise eest vastutava isiku, kes koordineerib teavitamis- ja avalikustamistegevuste rakendamist abisaajariigis. See isik peab toetama programmioperaatorite teavitamis- ja avalikustamistegevusi ning tegutsema nende koordinaatorina.

3. Riiklik kontaktasutus tagab, et programmioperaatorid täidavad oma teavitamise ja avalikustamise kohustusi kooskõlas käesoleva määruse ja lisas 3 toodud teavitamis- ja teabevahetusnõuetega.

4. Riiklik kontaktasutus tagab, et kõik EMP finantsmehhanismi 2014-2021 abisaajariigis ettevalmistuses ja/või rakendamises osalevad isikud aitavad kaasa, kui see on asjakohane, lõikes 1 viidatud teabe levitamisele.

Artikkel 3.3 **Programmioperaatori kohustused**

1. Programmioperaator peab järgima lisas 3 toodud teavitamis- ja avalikustamisnõudeid. Ta peab edastama avalikkusele teavet programmi olemasolu, eesmärkide, rakendamise ja saavutuste kohta, samuti koostöö kohta, muu hulgas koostöö kohta doonorriigi asutustega.
2. Programmioperaator peab (vähemalt):
 - (a) koostama ja rakendama programmi kommunikatsioonistrateegia;
 - (b) korraldama vähemalt kaks peamist teavitustegevust programmi ja selle projektide edenemise kohta; ja
 - (c) looma spetsiaalse kodulehe või veebilehe programmi kohta abisaajariigi keel(t)es ja inglise keeles.
3. Programmioperaator tagab, et programmi elluvijad ja nende partnerid täidavad oma teavitamise ja avalikustamise kohustusi kooskõlas käesoleva määruse ja lisas 3 toodud teavitamis- ja teabevahetusnõuetega.

Peatükk 4

Kahepoolsed suhted

Artikkel 4.1

Üldpõhimõtted

1. Aitamaks kaasa üldeesmärgile tugevdada suhteid doonor- ja abisaajariikide vahel, toimub EMP finantsmehhanismi 2014–2021 ettevalmistamine ja rakendamine partnerluses, kui see on asjakohane.
2. Partnerlus võib muu hulgas olla doonorpartnerlusprogrammide ja/või doonorpartnerlusprojektide vormis.
3. Doonor- ja abisaajariikide vahelised suhteid tugevdatakse ka rakendades tegevusi, mille eesmärk on suurendada strateegilisi koostööd, võrgustike loomist ja teadmiste vahetamist doonor- ja abisaajariikide asutuste vahel, ja teiste programmist välja jäävate ühisalgatustega, mille eesmärk on tugevdada suhteid doonor- ja abisaajariikide vahel.

Artikkel 4.2

Kahepoolsete fondide ühiskomitee

1. Riiklik kontaktasutus loob ühiskomitee kahepoolsete fondide ühiskomitee võimalikult kiiresti pärast memorandumi allkirjastamist. Selle ülesanded on, *muuhulgas*:
 - (a) arutada kahepoolset huvi pakkuvaid küsimusi, määrata kindlaks algatusi ja jälgida üldist edenemist kahepoolsete suhete tugevdamise eesmärgi saavutamise suunas;
 - (b) kahepoolsete suhete fondi töökava vastuvõtmine, mida arutatakse aastakoosolekul; ja
 - (c) kahepoolsete fondide määramine ja jagamine kahepoolset huvi pakkuvatele programmidele.
2. Kahepoolsete fondide ühiskomitee arvestab kõiki aastakoosolekul töökava kohta tehtud kommentaare.
3. Kahepoolsete fondide ühiskomitee eesistujaks on riiklik kontaktasutus ja see koosneb doonor- ja abisaajariikidest pärit esindajatest, sealhulgas vastava riigi välisministeeriumist.
4. Kahepoolsete fondide ühiskomitee tuleb kokku vähemalt üks kord aastas enne aastakoosolekut.
5. Kahepoolsete fondide ühiskomitee koosseis, roll ja toimimine määratletakse täpsemalt FMC ja riikliku kontaktasutuse vahel sõlmitavas kahepoolse fondi lepingus. Kahepoolse fondi lepingu mall on toodud lisas 4.
6. Riiklik kontaktasutus peab kahe kuu jooksul alates memorandumi viimasest allkirjastamisest esitama FMC-le ettepaneku kahepoolsete fondide ühiskomitee koosseisu, rolli ja toimimise kohta. Kui abisaajariik saab toetust nii EMP kui ka Norra finantsmehhanismi kaudu, arvestatakse kaks kuud viimasest allkirjastamisest vastavalt sellele emb-kumb memorandum allkirjastati viimasena.

Artikkel 4.3

Doonorpartnerlusprogrammid

1. Doonorpartnerlusprogrammide eesmärgiks on hõlbustada koostöövõrgustikuna tegutsemist, teadmiste, tehnoloogiate, kogemuste ja parimate praktikate vahetamist, jagamist ja edasiandmist doonor- ja abisaajariikide avaliku sektori asutuste vahel.
2. Doonorriigid määravad memorandumis igale artikli 2.5 lõike 2 punkti (b) alapunktis (iv) loetletud programmivaldkonnale ühe või mitu doonorite programmipartnerit. Doonorite programmipartnerid võib samuti kokku leppida FMC ja riikliku kontaktasutuse vahelise kirjavahetuse teel.
3. Doonorite programmipartner(id) kutsutakse nõustama doonorpartnerlusprogrammi ettevalmistamist ja rakendamist.

Artikkel 4.4

Koostöökomisjon

1. Doonorpartnerlusprogrammi või IPO-ga partnerluses rakendatud programmi programmioperaator moodustab koostöökomisjoni, mis koosneb programmioperaatorist ja doonorite programmipartneri(te) ja/või IPO(de) esindajatest. Koostöökomisjon moodustatakse võimalikult kiiresti pärast programmioperaatori määramist ja see annab nõu programmi ettevalmistamise ja rakendamise kohta. Koostöökomisjoni juhib programmioperaatori esindaja. FMC ja riikliku kontaktasutuse esindajad kutsutakse osalema vaatlejatena.

2. Kõik koostöökomisjonile esitatud ja koostöökomisjoni poolt koostatud dokumendid on inglise keeles. Komisjoni koosolekud on inglise keeles.

3. Koostöökomisjoni ülesanded on:

- (a) nõustamine seoses huvirühmade konsultatsioonidega;
- (b) nõustamine seoses programmi ettepaneku koostamisega;
- (c) nõustamine seoses kahepoolsete tegevuste ja võimalike projektipartneritega doonorriikides, kui see on asjakohane;
- (d) nõustamine seoses valikukriteeriumide ja taotlusvoorude(de) tekstidega;
- (e) programmi tulemus(t)e ja eesmärgi (-märkide) saavutamise edenemise ülevaatamine;
- (f) kahepoolsete suhete tugevdamise edenemise ülevaatamine, kui see on asjakohane;
- (g) programmi rakendamise tulemuste kontrollimine;
- (h) programmi aastaaruannete ülevaatamine;
- (i) programmioperaatori nõustamine programmi korrigeerimise osas, mis hõlbustaks programmi oodatud tulemus(t)e ja eesmärgi (-märkide) saavutamist, ja
- (j) nõustamine seoses kahepoolsete suhete fondide kasutamisega, kui see on asjakohane.

4. Koostöökomisjon protokollib koosolekuid inglise keeles.

Artikkel 4.5

Doonorpartnerlusprojektid

Projektid võib ette valmistada ja rakendada koostöös ühe või mitme doonorriikide juriidilise isikuga. Programmioperaator julgustab ja hõlbustab selliste partnerlussuhete loomist vastavalt EMP finantsmehhanismi 2014–2021 kahepoolsete suhetega seotud eesmärkidele.

Artikkel 4.6

Kahepoolsete suhete fond

1. Abisaajariik eraldab vähemalt 2% abisaajariigile eraldatud kõikidest vahenditest fondi, mille eesmärgiks on tugevdada kahepoolseid suhteid doonor- ja abisaajariikide vahel. Summa määratakse kindlaks memorandumis. Fondist käesoleva lõike alusel kaetavate kulude abikõlblikkust on kirjeldatud artiklis 8.8.

2. Riiklik kontaktasutus juhib lõikes 1 nimetatud vahendite kasutamist ja annab nende kasutamise kohta aru strateegiaaruandes. Esimene abikõlblikkuse kuupäev käesolevas artiklis nimetatud toetuse kasutamiseks on vastava abisaajariigiga sõlmitava memorandumi viimase allkirja kuupäev. Juhul, kui käesoleva artiklis nimetatud toetus on saadud nii EMP kui Norra finantsmehhanismist, on esimene abikõlblikkuse kuupäev esimesena allkirjastatud memorandumi viimase allkirja kuupäev. Abikõlblikkuse lõppkuupäev käesoleva artikli kohaselt on 30. aprill 2025.

3. Maksed kahepoolsete suhete fondidele tehakse ettemakse, vahemakse ja lõppmakse vormis ja vastavalt artiklitele 9.2, 9.3 ja 9.4. Ettemakse tehakse kahepoolse fondi lepingu allkirjastamisel. Erandjuhtudel võidakse teha erakorralised ettemaksud kahepoolse fondi lepingu allkirjastamist.

4. Artiklis 8.8 viidatud tegevuste kulude katmise eesmärgil programmide väljatöötamise käigus võib FMC teha ettemakse otse programmioperaatorile summas, mis ei ületa 50 000 eurot. Selline makse tehakse kokkuleppel riikliku kontaktkeskusega pärast seda, kui on programmioperaator on määratud.

5. Erandjuhtudel võib FMC kokkuleppel riikliku kontaktasutusega otsustada teha makseid kahepoolsete suhete fondist otse lõplikule saajale. Riiklikku kontaktasutust teavitatakse viivitamatult, kui selliseid makseid on tehtud. FMC poolt tehtavad maksed kooskõlas käesoleva lõikega ei mõjuta abisaajariigi kohustusi seoses kahepoolsete suhete fondide juhtimise ja aruandlusega.

Artikkel 4.7

Programmitasandi kahepoolsete suhete fondide kasutamine

Riiklik kontaktasutus peab vajaduse korral tagama kahepoolsete suhete fondide kättesaadavuse ja õigeaegsed väljamaksud programmioperaatorite nõudmisel.

Peatükk 5

Juhtimis- ja kontrollisüsteemid

Artikkel 5.1

Juhtimis- ja kontrollisüsteemide üldpõhimõtted

1. Abisaajariik vastutab programmide juhtimise ja kontrolli eest. Abisaajariigi poolt EMP finantsmehhanismi 2014–2021 jaoks kehtestatud juhtimis- ja kontrollisüsteemid tagavad aruandekohustuse, säästlikkuse, tulemuslikkuse ja tõhususe põhimõtete järgimise.

2. Juhtimis- ja kontrollisüsteemides sätestatakse:

- juhtimise ja kontrolliga seotud asutuste ülesannete määratlus ning ülesannete jaotus igas asutuses;
- kohustuste lahususe põhimõtte järgimine selliste asutuste vahel ja nende siseselt;
- kulude õigsuse ja korrektsuse tagamise protseduurid;
- öökindlad elektroonilised arvestus-, järelevalve- ja finantsaruandluse süsteemid;
- aruandluse ja järelevalve süsteem, mille puhul vastutav asutus delegeerib ülesannete täitmise teisele asutusele;
- süsteemide toimimise auditeerimise korraldamine;
- süsteemid ja protseduurid tagamaks piisavat kontrollijälge ja
- rikkumistest teavitamise ja nõuetele mittevastava toetuse tagasinõudmise aruandluse ning järelevalve protseduurid.

3. Abisaajariik järgib FMC määratletud nõudeid teabe elektroonilise edastamise kohta.

Artikkel 5.2

Riiklike asutuste määramine

1. Abisaajariik määrab memorandumis järgmised asutused EMP finantsmehhanismi 2014–2021 rakendamiseks:

- riiklik kontaktasutus;
- sertifitseeriv asutus;
- auditeeriv asutus ja
- rikkumise aruannete koostamise ja esitamise eest vastutav asutus

2. Doonorriigid ja abisaajariik võivad memorandumis otsustada, et riiklik kontaktasutus täidab lisaks artiklis 5.3 nimetatud ülesannetele sertifitseeriva asutuse ülesandeid artikli 5.4 alusel. Sellised kokkulepped peavad siiski tagama maksetega seotud ülesannete piisava funktsionaalse eraldatuse muudest ülesannetest riiklikus kontaktasutuses. Kui tehakse sellised kokkulepped, ei määrata riiklikku kontaktasutust täitma rikkumiste aruannete asutuse ülesandeid ning lõige 4 ei kehti.

3. Ilma et see piiraks artiklites 2.5 ja 6.13 sätestatud, määrab riiklik kontaktasutus FMC-ga konsulteerides igale programmile programmioperaatori. Programmioperaatoril peavad olema tugevad sidemed sektoriga, millesse programm kuulub. Programmivaldkonna „Kodanikuühiskond“ programmide programmioperaator peab olema sõltumatu riikliku, regionaalse ja kohaliku tasandi valitsusasutustest. Juhul kui selline sõltumatu programmioperaator puudub, võib FMC erandjuhtudel nõudest loobuda, kuid ainult vajalikul määral.

4. Erandjuhtudel võib FMC nõustuda sellega, et riiklik kontaktasutus täidab programmioperaatori rolli ühes või mitmes programmis.

5. Kui riiklik kontaktasutus võtab programmioperaatori rolli, ei määrata riiklikku kontaktasutust täitma rikkumiste aruandluse asutuse ülesandeid.

Artikkel 5.3

Riiklik kontaktasutus

1. Riiklik kontaktasutus vastutab üldiselt EMP finantsmehhanismi 2014–2021 eesmärkide saavutamise ja EMP finantsmehhanismi 2014–2021 abisaajariigis rakendamise eest kooskõlas artikliga 1.3. Riiklik kontaktasutus toimib kontaktasutusena ja vastutab memorandumis rakendamise eest ning annab selle kohta aru.

2. Riiklik kontaktasutus esindab abisaajariiki tema suhetes FMC-ga seoses EMP finantsmehhanismi 2014–2021 rakendamisega abisaajariigis.

3. Riiklik kontaktasutus tagab, et programme rakendatakse kooskõlas EMP finantsmehhanismi 2014-2021 õigusliku raamistikuga ja teostab järelevalvet nende rakendamise seisu ja kvaliteedi üle. Selle eesmärgiga hindab riiklik kontaktasutus järjepidevalt ja struktureeritult EMP finantsmehhanismi 2014-2021 rakendamisega seotud riske ja võib teha tegevusi, mida ta peab vajalikuks ja käesoleva määrusega ühilduvaks, sealhulgas veenduda FMC-le läbi riikliku kontaktasutuse esitatud dokumentide sisus ja

kvaliteedis ning nõuda vajalike paranduste tegemist sellistes dokumentidesse. Riiklik kontaktasutus võtab kasutusele kõik vajalikud meetmed, tagamaks, et programmioperaatorid on täielikult teadlikud oma EMP finantsmehhanismi 2014-2021 õiguslikust raamistikust tulenevatest kohustustest.

4. Riiklik kontaktasutus teostab regulaarset programmide järelevalvet seoses nende edenemisega programmi tulemus(t)e ja eesmärgi (-märkide) suunas vastavalt programmi osas kokkulepitud indikaatoritele ja finantsnõuetele. Järelevalve tulemustest antakse aru strateegiaaruandes.

5. Riikliku kontaktasutuse rolli võidakse veelgi täpsustada memorandumis.

Artikkel 5.4

Sertifitseeriv asutus

1. Sertifitseeriv asutus vastutab eelkõige järgmise eest:

- (a) FMC-le artiklites 9.3 ja 6.12 nimetatud sertifitseeritud finantsvahearuannete ja programmide lõpparuannete esitamine, sertifitseerides et:
 - (i) programmioperaatori esitatud abikõlblike kulude kokkuvõtte vastab täielikult tõendavatele dokumentidele;
 - (ii) tõendavad dokumendid on läbi vaadatud ja on leitud, et nad on autentsed, õiged ja täpsed;
 - (iii) abikõlblike kulude kokkuvõtte põhineb kontrollitaval raamatupidamisel, mis on vastavuses hea raamatupidamistava ja -meetoditega;
 - (iv) abikõlblike kulude kokkuvõtte jääb abikõlblike kulude piiresse käesoleva määruse alusel;
 - (v) kulude kokkuvõtte tekkis programmi rakendamise osana vastavalt programmilepingule;
 - (vi) piisav kontrolljälg on olemas ja
 - (vii) programmi ettenähtud kaasfinantseeringu osa on makstud.
- (b) FMC-le artiklis 9.5 nimetatud prognoosi esitamine võimalike väljamaksetaotluste kohta;

- (c) FMC teavitamine artiklis 9.7 toodud intressi teenimise kohta;
- (d) auditeeriva asutuse poolt või selle vastutusel läbiviidud auditite tulemuste arvestamine sertifitseerimise eesmärkidel;
- (e) FMC-le deklareeritud kulude kohta raamatupidamisandmete säilitamine elektroonilises vormis;
- (f) maksete ülekandmise tagamine programmioperaatoritele vastavalt artikli 9.1 lõikele 2 ja
- (g) tagamine, et programmi või projekti rahalise toetuse tervikuna või osalise tühistamise järgselt tagasi saadud ja tagasi nõutud summad makstakse FMC-le tagasi enne programmi sulgemist.

2. Kui abisaajariigi siseriiklikus õiguses ei ole teisiti sätestatud, tagab sertifitseeriv asutus eraldi intressikandva konto avamise ja hoidmise EMP finantsmehhanismi 2014–2021 tarvis.

Artikkel 5.5

Auditeeriv asutus

1. Auditeeriv asutus vastutab eelkõige järgmise eest:

- (a) tagab auditite läbiviimise, veendumaks abisaajariigi tasandi juhtimis- ja kontrollisüsteemi tõhusas toimimises;
- (b) tagab, et iga programmi puhul viiakse läbi vähemalt üks audit, veendumaks selle juhtimis- ja kontrollisüsteemi tõhusas toimimises;
- (c) tagab, et projektiauditid viiakse läbi asjakohase valimi alusel, veendumaks deklareeritud kuludes;
- (d) valmistab ette viimase programmi kinnitamisest üheksa kuu jooksul auditi strateegia. Auditi strateegia võib sisaldada rohkem kui üht programmi. Auditi strateegia sätestab kasutatava meetodika, projektiauditite valimi moodustamise meetodika ning indikatiivse auditi tööplaani, tagamaks, et auditid jaotuvad ühtlaselt kogu programmiperioodi jooksul. Auditeerimisstrateegiat uuendatakse igal aastal vastavalt vajadusele. Auditeerimisasutus esitab auditi strateegia, FMC-le inglise keeles viimase nõudmisel ühe kuu jooksul. FMC võib esitada märkused
- (e) 15. veebruariks igal aastal 2019-2025:
 - (i) esitab FMC-le auditi aastaaruande, milles tuuakse välja eelmise asjakohase aasta 31. detsembril lõppenud 12 kuise perioodi jooksul vastavalt programmi auditistrateegiale läbiviidud auditite leiud ja esitatakse programmi juhtimis- ja kontrollisüsteemides leitud puudused. Esimene aruanne, mis esitatakse 15. veebruariks 2019, hõlmab perioodi kuni 31. detsembrini 2018. Pärast 1. jaanuari 2025 läbiviidud auditite tulemused kajastatakse auditi lõpparuandes, mis toetab punktis (f) viidatud sulgemisaruannet;

- (ii) esitab arvamuse FMC-le tema vastutusel tehtud kontrollide ja auditite alusel selle kohta, kas juhtimis- ja kontrollisüsteem toimib tõhusalt, tagamaks piisavat kindlust, et FMC-le esitatud tegelikult tehtud kulude aruanded on õiged, ning baseeruvad seaduslikel ja korrektsetel alustehingutel
- (f) esitab sulgemisaruande FMC-le hiljemalt 31. detsembriks 2025, mis hindab programmi lõpparuande koosseisus esitatava lõppmakse taotluse õiguspärasust
2. Kui auditeeriv asutus otsustab auditeid mitte läbi viia vastavalt lõike 1 punktidele (a) – (c), nimetab ta sõltumatu ja sertifitseeritud audiitori nende ülesannete täitmiseks.
3. Auditeeriv asutus tagab, et audit vastab rahvusvaheliselt aktsepteeritud auditistandarditele.
4. Lõike 1 punktis (c) sätestatu eesmärgil auditeeritakse deklareeritud kulud esindusliku valimi alusel ning üldjuhul, statistilise valimi määramise meetodil.
- Sellisel juhul peab valimi suurus olema piisav, et võimaldada auditeerimisasutusel koostada nõuetekohane auditiarvamus vastavalt lõike 1 punktile (e).
- Mitte-statistilise valimi määramise meetodit võib kasutada auditeeriva asutuse professionaalse hinnangu saamiseks nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel vastavalt rahvusvaheliselt tunnustatud auditeerimisstandarditele ning igal juhul, kui projektide arv aastas ei ole piisav, et saaks kasutada statistilist meetodit.
- Mitte-statistilise valimi meetod hõlmab vähemalt 10% projektidest, mille kulud on aasta jooksul deklareeritud, ja vähemalt 15% kuludest, mis on deklareeritud aasta jooksul.
- (c) kogub taotlusi, valib välja rahastatavad projektid ja allkirjastab iga projekti kohta projektilepingu;
- (d) hõlbustab kahepoolset koostööd, kui see on asjakohane;
- (e) veendub, et projektide elluvijate deklareeritud kulud on tegelikult tekkinud ja järgivad käesolevat määrust, programmilepingut ja kohaldatavat siseriiklikku ja Euroopa Liidu õigust;
- (f) tagab, et projekti toetuse maksed tehakse õigeaegselt;
- (g) tagab programmi rakendamise kvaliteedi ja veendub projektide edenemises oodatud tulemuste suunas, muu hulgas projektide ülevaatamiste ja/või valimi alusel projektide kohapealse kontrollimise teel;
- (h) hindab programmi tõhusa rakendamise ja selle tulemusega seotud riske ja rakendab asjakohaseid meetmeid;
- (i) teostab riskide hindamisel ja ka juhuvalimil baseeruvate valimite alusel iga-aastaseid järelevalvetoiminguid projektide üle;
- (j) tagab, et rahalist toetust kasutatakse üksnes programmi ja selle projektide jaoks ning vastavalt programmilepingule ning et kõiki programmist osa moodustavaid vahendeid kasutatakse üksnes sellistel eesmärkidel, mis on toodud programmilepingus;
- (k) tagab, et programmi iga projekti kohta eksisteerib süsteem raamatupidamisandmete salvestamiseks ja hoidmiseks elektroonilises vormis ja et rakendamise kohta kogutakse andmeid, mis on vajalikud finantsjuhtimiseks, aruandluseks, järelevalveks, kontrollimisteks, audititeks ja eksperthindamiseks;
- (l) moodustab programmioperaatori organisatsioonilise struktuuri, mis tagab maksetaotluste kontrollimise eest vastutava üksuse sõltumatuse ja funktsionaalse eraldatuse teistest üksustest, mis vastutavad programmi rakendamise eest;

Artikkel 5.6

Programmioperaator

1. Programmioperaator vastutab programmi ettevalmistamise ja rakendamise eest vastavalt artiklis 1.3 kirjeldatud põhimõtetele, ja vastutab eelkõige järgneva eest:
- (a) tagab, et projektid aitavad kaasa EMP finantsmehhanismi 2014–2021 üldeesmärkide ja konkreetse programmi tulemus(t)e ja eesmärgi (-märkide) saavutamisele ja et nad järgivad kõikides rakendamisetappides käesolevat määrust, programmilepingut ja kohaldatavat siseriiklikku ja Euroopa Liidu õigust;
- (b) tagab, et asjakohased ekspertteadmised programmi kavandamiseks ja tulemuste raamistiku väljatöötamiseks on kättesaadavad;

- (m) kui abisaajariigi siseriiklikus õiguses ei ole teisiti sätestatud, moodustab ja hoiab kasutuses eraldi intressikandva pangakonto projektidele eraldatavate vahendite jaoks;
- (n) tagab, et projektide elluviijad kasutavad kas eraldi raamatupidamissüsteemi või piisavaid raamatupidamiskoode kõikide projektiga seotud tehingute puhul, ilma et see piiraks siseriiklike raamatupidamiseeskirjade kohaldamist;
- (o) tagab läbipaistvuse ja dokumentide kättesaadavuse vastavalt artikli 9.8 nõuetele;
- (p) tagab, et sertifitseeriv asutus saab sertifitseerimise eesmärgil kogu vajaliku informatsiooni protseduuride ja kuludega seoses teostatud kontrollide kohta;
- (q) koostab ja esitab finantsvahearauanded, programmi aastaaruande, programmi lõpparuande ja aruanded teenitud intresside kohta vastavalt artiklitele 6.11, 6.12, 9.3, 9.4 ja 9.7;
- (r) esitab sertifitseerivale asutusele väljamaksetaotluste prognoosi, mida sertifitseeriv asutus vajab oma kohustuste täitmiseks vastavalt artiklile 9.5;
- (s) tagab projektispetsiifiliste statistiliste andmete sisestamise, et hoida käigus aruandlusandmebaasi;
- (t) tagab, et FMC-le ja riiklikule kontaktasutusele antakse nõudmisel ja mõistliku aja jooksul kõik dokumendid ja kogu informatsioon seoses programmi ja selle projektide rakendamisega;
- (u) tagab, et projektide elluviijad on oma projektidele täielikult pühendunud ja võimelised neid rakendama;
- (v) tagab, et võetakse kõik vajalikud ja asjakohased meetmed ennetamiseks ja avastamiseks kõik arvatavad või tegelikult aset leidnud rikkumiste juhtumid ja nende kõrvaldamiseks, et neid uuritakse viivitamata ja tõhusalt ja neist antakse aru ning puudused kõrvaldatakse nõuetekohaselt, sealhulgas teeb vajaduse korral finantskorrektsioone;
- (w) tagab, et täidetakse kõiki asjakohaseid kohalikke, siseriiklikke ja Euroopa Liidu õigusakte (sealhulgas, kuid mitte ainult keskkonna, riigihangete ja riigiabi alased õigusaktid) ja
- (x) täidab teisi programmiepingus sätestatud kohustusi.

2. Programmioperaatori poolt läbi viidav kontroll peab hõlmama projekti halduslikke, finantsilisi, tehnilisi ja füüsilisi aspekte vastavalt vajadusele ning kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega.

Kontrollid peavad sisaldama järgnevaid protseduure:

(i) projektide elluviijate poolt teatatud kulutuste administratiivsed kontrollid;

(ii) projektide kohapealsed kontrollid.

Kulutuste tõendite läbivaatamise seoses punktis (i) kirjeldatud administratiivsete kontrollidega ja punktis (ii) kirjeldatud kohapealsete kontrollidega võib läbi viia valimi põhjal. Programmioperaator säilitab dokumendid, mis kirjeldavad ja põhjendavad valimi määramise meetodit ning määrab kindlaks kontrollimiseks valitud projekti või tehingud.

Programmioperaator määrab valimi suuruse, et saada piisav kindlus tehingute seaduslikkuse ja korrektsuse osas, võttes arvesse programmioperaatori tuvastatud riskitaset projekti elluviijate tüübi ja asjaomaste projektide osas ja auditeerimisasutuse auditeid.

Programmioperaator koostab kirjalikud standardid ning protseduurid läbiviidavate kontrollide jaoks ja peab arvestust iga kontrolli kohta, märkides ära tehtud töö, kontrolli kuupäeva ja tulemused ning seoses leitud rikkumistega rakendatud meetmed.

3. Programmioperaator peab järgima FMC poolt määratletud nõudeid andmete elektrooniliselt esitamise kohta.

Artikkel 5.7

Juhtimis- ja kontrollisüsteemide loomine

1. Riiklik kontaktasutus peab kuue kuu jooksul alates memorandumi viimasest allkirjastamisest esitama FMC-le juhtimis- ja kontrollisüsteemide üksikasjaliku kirjelduse, mis eelkõige hõlmab järgneva organiseerimist ja protseduure:

(a) riiklik kontaktasutus, sertifitseeriv asutus ja muud siseriiklikud asutused, mis on kaasatud EMP finantsmehhanismi 2014–2021 rakendamisse vastavalt memorandumile;

(b) auditeeriv asutus ja muud asutused, mis teostavad tema vastutusel auditeid.

2. Kuue kuu jooksul programmi heakskiitmisest FMC poolt peab programmioperaator esitama riiklikule kontaktasutusele kinnitamiseks programmioperaatori juhtimis- ja kontrollisüsteemide üksikasjaliku kirjelduse, hõlmates eelkõige järgmist:

(a) kontrolli-, auditi- ja järelevalvesüsteemid;

(b) süsteem rikkumiste ennetamiseks, leevendamiseks, avastamiseks, nendest aruandmiseks ja nende puuduste kõrvaldamiseks ja

(c) toetatud tegevuste kohta kontrolljälje tagamise süsteem.

Riiklik kontaktasutus peab teavitama FMC-d programmioperaatori juhtimis- ja kontrollisüsteemide kirjelduse kinnitamisest kolme kuu jooksul alates selle esitamisest riiklikule kontaktasutusele. Tõsistest puudustest tuleb teatada FMC-le, kui neid ei ole võimalik mõistliku aja jooksul kõrvaldada.

3. Lõigetes 1 ja 2 nimetatud üksikasjalikele kirjeldustele on lisatud aruanne ja auditeeriva asutuse arvamus, mis kinnitab, et abisaajariigi rakendussüsteem ja programmioperaator järgivad käesolevat määrust ja head raamatupidamistava. Aruandes hinnatakse juhtimis- ja kontrollisüsteemide nõuete proportsionaalsust seoses programmi eesmärkide saavutamise tõhususega. Aruande ja käesolevas lõikes nimetatud arvamus koostab auditeeriv asutus. Kui auditeeriv asutus otsustab auditeid ise mitte läbi viia, nimetab ta sõltumatu ja sertifitseeritud audiitori nende ülesannete täitmiseks.

4. Riiklik kontaktasutus esitab FMC-le viimase nõudmisel programmioperaatori juhtimis- ja kontrollisüsteemide üksikasjaliku kirjelduse inglise keeles, millele lisatakse lõikes 3 viidatud dokumendid. Riikliku kontaktasutus esitab need dokumendid kahe kuu jooksul pärast vastava palve esitamist. FMC võib esitada märkused kahe kuu jooksul pärast dokumentide kättesaamist.

5. Enne esimese makse tegemist mis tahes programmile, tehnilisele abile või kahepoolsete suhete fondile teeb FMC kindlaks, kas vastavalt käesoleva artikli lõikele 1 esitatud juhtimis- ja kontrollisüsteemide üksikasjalik kirjeldus vastab miinimumnõuetele. See lõige ei kohaldu ettemaksetele vastavalt artikli 4 lõikele 4.6 ja erakorralistele ettemaksetele seoses programmi ettevalmistuskuludega, mille FMC on heaks kiitnud, vastavalt artikli 8.10 lõikele 8.

Peatükk 6

Programmid

Artikkel 6.1

Programmide ettevalmistamine

1. EMP finantsmehhanismi 2014–2021 rakendatakse abisaajariikides läbi programmide. Programm peab aitama kaasa vastava memorandumis kokku lepitud programmivaldkonna eesmärkide, EMP finantsmehhanismi 2014-2021 üldiste eesmärkide saavutamisele ning olema kooskõlas EMP finantsmehhanismi 2014-2021 õigusliku raamistiku, riigi ja Euroopa Liidu õigusaktidega.

2. Programm võib ühendada mitu programmivaldkonda, tingimusel et kõik programmi meetmed aitavad kaasa ühe programmivaldkonna eesmärgi saavutamisele.

Artikkel 6.2

Programmiettepanek

1. Programmioperaator peab memorandumis alusel ja selles määratletud programmide raames koostama programmiettepaneku, milles määratletakse kindlaks iga programmi ulatus ja kavandatud tulemused. Programmiettepanek koostatakse koostöös FMO-ga ja asjaomaste huvirühmadega konsulteerides, eelkõige doonorite programmipartnerite ja IPO-dega, kui see on asjakohane.

2. Programmioperaator esitab riikliku kontaktasutuse kaudu FMC-le programmiettepaneku iga programmi kohta kuue kuu jooksul alates programmioperaatori määramise kuupäevast vastavalt artiklile 5.2.

3. Programmiettepanekus peab olema lühidalt kirjeldatud:

(a) programmi põhjendus ja põhijooned;

(b) oodatav panus kahe üldise eesmärgi ja programmi eesmärgi saavutamise, sealhulgas planeeritud tulemus(ed) ja väljundid, indikaatorid, riskid ja sihtgrupp(grupid);

(c) kuidas memorandumis väljendatud eriküsimused ja vajaduse korral artikli 1.3 lõikes 1 kindlaks määratud ühised väärtused integreeritakse planeerimisse ja programmi rakendamisse;

(d) esialgne kogueelarve;

(e) mis tahes väikesed toetuskeemid;

(f) mis tahes eelnevalt kindlaks määratud projektid;

(g) mis tahes finantsinstrumendid.

4. FMC hindab programmiettepanekut ning teeb omapoolsed märkused. Kõik FMC poolt tehtud märkused võetakse programmi edasisel ettevalmistamisel arvesse.

5. FMC võib otsustada programmiettepaneku tagasi lükata. Sellistel juhtudel võib programmioperaator muudetud programmiettepaneku läbi riikliku kontaktasutuse uuesti esitada kahe kuu jooksul alates tagasilükkamisest. Riiklik kontaktasutus võib alternatiivina ja sama tähtaja jooksul teha ettepaneku rahaliste vahendite erinevaks kasutamiseks. Kui raha tuleb kasutada teise programmi jaoks ja vastuvõttev programm on juba heaks kiidetud, peab selline rahaliste vahendite ümberjaotamine vastama artikli 6.9 lõikele 6.

6. Programmiettepaneku mall on toodud lisas 5.

Artikkel 6.3

Programmileping

1. Programmietpaneku ja FMC poolt programmietpanekule tehtud märkuste alusel koostab FMO programmilepingu projekti, milles sätestatakse programmi toimimise tingimused ja osapoolte rollid ja vastutus. Abisaajariik esitab mis tahes täiendavalt nõutud teabe, sealhulgas, kuid mitte ainult, riski hindamise ja maandamise analüüsi, programmi juhtimisega seotud avalikustamisplaanid. FMO ja abisaajariik püüavad vormistada programmilepingu projekti kuue kuu jooksul pärast programmietpaneku esitamist vastavalt artiklile 6.2.
2. FMC võib programmi toetuse heaks kiita või tagasi lükata. Programmi heakskiitmise korral võib FMC seada programmilepingu projektile tingimused ja/või nõuda sellesse muudatuste tegemist.
3. Iga heakskiidetud programmi kohta sõlmitakse FMC ja riikliku kontaktasutuse vahel programmileping.
4. Programmilepingu mall on toodud lisa 6.

Artikkel 6.4

Toetuse määrad ja projektide toetuse miinimumsumma

1. EMP finantsmehhanismi 2014–2021 toetus ei ületa 85% programmi abikõlblikest kuludest, välja arvatud:
 - (a) programmivaldkonna „Kodanikuühiskond“ programmid;
 - (b) FMO, valitsusvaheliste organisatsioonide või doonorriikide asutuste juhitud programmid vastavalt artiklile 6.13 ja
 - (c) muud erihuvi pakkuvad programmid,mille puhul FMC võib kehtestada kõrgema programmi toetuse määra.
2. Projekti maksimaalne toetuse määr arvutatakse protsendina projekti abikõlblikest kogukuludest, mis on välja pakutud programmietpanekus ja määratletud programmilepingus. See võtab arvesse vajadust tagada projektide elluviijate pühendumine ja omandiõigus, samuti projekti jätkusuutlikkus. Kui tehakse ettepanek projekti toetuse määra kohta, võtab programmioperaator veel arvesse majanduslikku kasu, nt kulude kokkuvõid või suurem kasum, mis on rahalise toetuse saamise tulemuseks. Majanduslikku kasu kasutatakse projekti eesmärke toetaval viisil. Järgitakse riigiabi suhtes kohaldatavaid nii protseduurilisi kui ka sisulisi eeskirju.

3. VVO-de ja sotsiaalsete partnerite toetamise korral võib projekti toetuse määr ulatuda 90%ni projekti abikõlblikest kuludest.
4. Lõigetes 1–3 toodud kaasfinantseerimise vorm on rahaline, sealhulgas elektroonilised ülekanded.
5. VVO-de või sotsiaalsete partnerite poolt rakendatud projektide puhul võib mitterahaline panus vabatahtliku töö vormis moodustada kuni 50% projekti programmi jaoks nõutud kaasfinantseerimisest. Erandjuhtudel ning vastavalt FMC poolsele heakskiidule võib vabatahtliku töö vormis mitterahaline sissemakse moodustada kuni 100% nõutud kaasfinantseerimisest.
6. Lõikes 5 viidatud mitterahalist sissemakset võib pakkuda ainult projekti elluviija ja/või VVO või sotsiaalne partner, kes tegutseb projektipartnerina. Programmioperaator täpsustab vabatahtliku töö asjakohased ühikuhinnad vastavalt abisaajariigis sellise töö eest tavaliselt makstavale palgale, sealhulgas nõutud sotsiaalkindlustusmaksed. Hinnad võivad erineda sõltuvalt piirkonnast, kus töö tehakse, või vabatahtliku töö liigist, ja seda võidakse korrigeerida programmi rakendamise ajal, võtmaks arvesse palkades toimunud muutusi.
7. Programmivaldkonda „Teadustöö“ jäävate projektide puhul võib mitterahaline panus tööjõu näol moodustada kuni 100% projekti jaoks nõutud kaasfinantseeringust. Programmioperaator täpsustab programmietpanekus tööjõu asjakohased ühikuhinnad vastavalt abisaajariigis sellise töö eest tavaliselt makstavale palgale, sealhulgas nõutud sotsiaalkindlustusmaksed. Hinnad võivad erineda sõltuvalt piirkonnast, kus töö tehakse, või töö liigist, ja seda võidakse korrigeerida programmi rakendamise ajal, võtmaks arvesse palkades toimunud muutusi.
8. Programmi raames taotletud toetuse summa ei jää tavaliselt alla 1 000 000 euro ja ilma et see piiraks lõike 9 sätete kohaldamist, ei jää mingil juhul alla 200 000 euro.
9. Programmioperaator võib teha ettepaneku madalama läve kohta järgmistel juhtudel:
 - (a) programmid programmivaldkondades „Haridus, stipendiumid, praktikad ja noorte ettevõtetus“, „Kultuuriline ettevõtetus, kultuuripärandi ja kultuuriline koostöö“, „Kodanikuühiskond“ ja „Asüül ja migratsioon“;
 - (b) artiklis 6.6 nimetatud väiketoetused, artiklis 4.6 nimetatud kahepoolsete suhete fondid;
 - (c) stipendiumid ja
 - (d) romade kaasamisele suunatud projektid.

Artikkel 6.5

Eelnevalt kindlaksmääratud projektide valimine

1. Lisaks memorandumis märgitud eelnevalt kindlaksmääratud projektile võib programmioperaator erandjuhtudel välja pakkuda eelnevalt kindlaksmääratud projekte programmide raames rakendamiseks. Eelnevalt määratletud projektid tuleb võimaluse korral määratleda programmiettepanekus.
2. Järgnev teave antakse eelnevalt kindlaksmääratud projektide kohta programmiettepanekus:
 - (a) projekti taust ja põhjendus, sealhulgas viide asjakohastele siseriiklikele prioriteetidele;
 - (b) projekti eesmärk ja oodatud tulemus(ed);
 - (c) teave projekti elluviija kohta;
 - (d) vajaduse korral teostatavusuuringute tulemused;
 - (e) projekti rakendamise ajakava ja
 - (f) rahastamiskava, milles tuuakse välja kavandatud finantsvahendid ja EMP finantsmehhanismi 2014–2021 kavandatud toetus kokku.
3. Enne projektilepingu allkirjastamist eelnevalt kindlaksmääratud projekti osas hindab programmioperaator projekti, et veenduda selle kvaliteedis ja panuses programmi eesmärkide saavutamisse ja vastavuses Euroopa Liidu ja siseriiklike õigusaktidega. Riiklik kontaktasutus teavitab FMC-d eelnevalt kindlaks määratud projektide positiivsest hinnangust.

Artikkel 6.6

Väiketoetuskeemid programmi raames

1. Programmioperaator võib teha programmiettepanekus ettepaneku moodustada programmi raames üks või mitu väiketoetuskeemi.
2. Ühiseraldis väiketoetuskeemi(de)sse ei ületa 20 % programmi abikõlblikest kuludest.
3. Väiketoetuskeemi raames taotletud toetussumma ei jää alla 5000 euro ja ei ületa 200 000 eurot. Stipendiumid füüsilistele isikutele võivad jääda alla 5000 euro.
4. Väiketoetuskeemi (-skeeme) juhib ja rakendab tavaliselt programmioperaator. Programmioperaator võib väiketoetuskeemide juhtimise ja rakendamise allhankida ühele või mitmele ärilisele või mitteärilisele avaliku või erasektori asutusele või valitsusvälisele organisatsioonile. Allhanget teostaval asutusel peavad olema tugevad sidemed sektoriga, millesse programm kuulub. Selline allhankimine ei piira programmioperaatori vastutust programmi eest. Väiketoetuskeemi juhtimiskulud lähevad arvesse osana programmioperaatori juhtimiskuludest artikli 8.10 lõikes 2 toodud ülemmäära suhtes.

5. Kui programmioperaator allhangib väiketoetuskeemi juhtimise ja rakendamise, valib programmioperaator väiketoetuskeemi operaatori vastavalt riigihanke eeskirjadele. Väiketoetuskeemi operaator annab garantiid oma maksevõime ja pädevuse kohta asjakohases valdkonnas ning haldus- ja finantsjuhtimises.

6. Programmioperaatori suhtes rakendatavaid käesoleva määruse sätteid kohaldatakse vajalike muudatustega väiketoetuskeemi operaatori suhtes, erandiks on viimase aruanded, mis liidetakse programmioperaatori aruandvate struktuuridega.

Artikkel 6.7

Finantsinstrumentid

1. FMC-ga kokkuleppel võib finantsinstrumente kasutada programmi spetsiifiliste eesmärkide saavutamise toetamiseks, tegevuste toetamiseks, mis on eeldatavasti majanduslikult tasuvad, kuid ei too kaasa piisavat rahastamist turuallikatest.
2. Finantsinstrumentide toetus põhineb eelhindamisel, mille käigus on saadud tõendeid turutõrgete ja mitteoptimaalsete investimisolukordade kohta, ning avaliku investimisvajaduse hinnangulisel tasemel ja ulatusel, sealhulgas toetatavad finantsinstrumentide liigid. Finantsinstrumente tuleb pakkuda riiklikul, piirkondlikul, riikidevahelisel või piiriülel tasandil loodud struktuuride kaudu.
3. Finantsinstrumentide kasutamisel ei pruugi käesoleva määruse sätteid ja eelkõige need, mis käsitlevad projektide valimist ja kulude abikõlblikkust, kehtida. Kõik ettepanekud finantsinstrumentide kasutamise kohta tuuakse ära programmiettepanekus. Kõik asjakohased üksikasjad, mis kirjeldavad finantsinstrumentide rakendamist, täpsustatakse programmiilepingus.

Artikkel 6.8

Programmi elluviimisleping

1. Iga kinnitatud programmi kohta sõlmitakse riikliku kontaktasutuse ja programmioperaatori vahel programmi elluviimisleping.

2. Juhul kui programmi elluviimislepingut ei saa riikliku kontaktasutuse ja programmioperaatori vahel siseriiklike õigusaktide sätete alusel sõlmida, võib abisaajariik selle asemel välja anda sama mõju ja sisuga õigus- või haldusakti.

3. Programmi elluviimislepingus sätestatakse programmi toimimise tingimused ja poolte rollid ja vastutus. See hõlmab eelkõige sätteid tagamaks, et programmioperaator kohustub täielikult järgima EMP finantsmehhanismi 2014–2021 õigusliku raamistiku sätteid, millele viidatakse artiklis 1.5 ja mis on asjakohased programmi toimimisega seoses, sealhulgas kohustused, mis kehtivad pärast programmi lõpuleviimist. Programmi elluviimislepingus on selgesõnaline viide programmilepingule ja käesolevale määrusele ja vähemalt sätetele järgmise kohta:

- (a) kohustused seoses aruandlusega, mis võimaldavad riiklikul kontaktasutusel täita tema aruandekohustusi FMC ees;
- (b) kohustused seoses programmioperaatori aruandekohustustega FMC ja sertifitseeriva asutuse ees ning ta ülesanne esitada nõudmisel dokumendid;
- (c) programmi toetuse maksimumsumma ja selle jaotus artiklis 8.1 loetletud nimetuste vahel;
- (d) kulude abikõlblikkus;
- (e) kulude abikõlblikkuse esimene ja viimane kuupäev;
- (f) programmi muudatused;
- (g) sätted, mis tagavad, et seoses järelevalve, auditite ja eksperthindamistega taotletud juurdepääs antakse ilma viivitusega;
- (h) sätted, mis tagavad, et täidetakse teavitamise ja avalikustamisega seotud kohustusi;
- (i) riikliku kontaktasutuse õigus peatada maksed ja nõuda programmioperaatorilt tagasimakset, kui FMC või riiklik kontaktasutus teeb otsuse selliste tegevuste kohta;
- (j) et artiklis 6.3 nimetatud programmilepingu lõpetamine võib tuua kaasa programmi elluviimislepingu lõpetamise ja
- (k) viide programmipartnerlustele, kui see on asjakohane.

4. Riiklik kontaktasutus tagab, et programmioperaatori kohustused programmi elluviimislepingu alusel kehtivad ja on abisaajariigi kohaldatava siseriikliku õiguse alusel täitmisele pööratavad. Juhul, kui programmi elluviimislepingu ja käesoleva määruse artiklis 1.5 määratletud EMP finantsmehhanismi 2014-2021 õigusliku raamistiku vahel esineb vastuolusid, kohaldatakse viimast.

5. Enne mis tahes makse tegemist programmile, peab riiklik kontaktasutus teavitama FMC-d programmi elluviimislepingu allkirjastamisest. See lõige ei kohaldu ettemaksetele vastavalt artikli 4.6 lõikele 4 ja erakorralistele ettemaksetele seoses programmi ettevalmistuskuludega, mille FMC on heaks kiitnud, vastavalt artikli 8.10 lõikele 8.

Artikkel 6.9

Programmide muutmine

1. Kui programmilepingus pole otseselt teisiti sätestatud, kuulub programmi muudatus eelnevale kinnitamisele FMC poolt.

2. Programme võib muuta, eelkõige ühel või mitmel järgneval juhul:

- (a) reageerimaks ettenägematutele sündmustele abisaajariikides;
- (b) võtmaks arvesse aastakoosolekul rakendusraamistiku ülevaatamisel tehtud järeldusi;
- (c) võtmaks arvesse 10. peatükis nimetatud eksperthindamiste järeldusi;
- (d) kui muutused on vajalikud programmi mõju suurendamiseks või
- (e) maandamaks riske ja/või leevendamaks rakendamisel esinevaid raskusi.

3. Programmioperaator kirjeldab ja põhjendab muudatust ning selle tõenäolist mõju programmi finantsnäitajatele, riskihinnangule, väljunditele ja tulemustele. Riiklik kontaktasutus esitab oma eelneva kinnituse muutmissetepaneku kohta.

4. FMC hindab kavandatud muudatust ja esitab ametliku vastuse hiljemalt kahe kuu jooksul pärast kõikide asjakohaste dokumentide ja vajaliku informatsiooni kättesaamist.

5. Muudatus vormistatakse artiklis 6.3 nimetatud programmilepingu muutmise teel.

6. Kui programmi muudatus peaks tooma kaasa programmi toetuse vähenemise, võib riiklik kontaktasutus eraldada kättesaadavaks muutunud summa muudele kinnitatud programmidele abisaajariigis, kahepoolsete suhete fondidele ja/või tehnilisele abile. Nõutav on FMC ja vahendid saava programmi operaatori eelnev kinnitus. Muudatus peab vastama memorandumile. Selline eraldamine tuleb viia lõpule ja vormistada hiljemalt 30. aprillil 2023.

Artikkel 6.10

Euroopa Komisjoni poolne skriining

Doonorriikide või abisaajariikide selgel nõudmisel viib Euroopa Komisjon läbi konkreetse programmi programmiettepaneku skriiningu enne selle vastuvõtmist, et tagada vastavus Euroopa Liidu ühtekuuluvuspoliitikaga.

Artikkel 6.11

Programmi aastaaruanne

1. Programmioperaator esitab programmi aastaaruande FMC-le ja riiklikule kontaktasutusele, kasutades FMC poolt antud malli. Aruande peamiseks eesmärgiks on:

(a) pakkuda olulist teavet programmi rakendamise, sealhulgas saavutatud väljundite ja tulemuste ning nende seoste kohta programmi eesmärkidega, EMP finantsmehhanismi 2014-2021 üldiste eesmärkide ja artikli 1.3 kohta, kui see on asjakohane;

(b) kirjeldada mis tahes probleeme, mis mõjutavad programmi rakendamist ja nendega tegelemiseks võetud meetmeid, riskihindamist ja kavandatud riskimaandusmeetmeid.

2. Programmi aastaaruannete aruandeperioodiks on kalendriaasta. Aruanne esitatakse hiljemalt iga aasta 15. veebruaril. Esimesed aastaaruanded FMC poolt esimesel poolaastal kinnitatud programmide kohta esitatakse järgmisel aastal; teiste programmide esimesed aastaaruanded esitatakse teisel aastal pärast nende kinnitamist.

3. FMC informeerib riiklikku kontaktasutust ja programmioperaatorit oma arvamusest programmi aastaaruande kohta kahe kuu jooksul selle kättesaamise kuupäevast arvates. Kui FMC ei vasta eespool sätestatud tähtaja jooksul, loetakse aruanne aktsepteerituks.

Artikkel 6.12

Programmi lõpparuanne

1. Programmioperaator esitab programmi lõpparuande sertifitseeriva asutuse kaudu FMC-le ja riiklikule kontaktasutusele, kasutades FMC poolt antud malli. Aruande eesmärgiks on esitada:

(a) hinnang programmi panuse kohta EMP finantsmehhanismi 2014-2021 üldiste eesmärkide saavutamisse, programmi eesmärkide ja tulemus(t)e ja artikli 1.3 kohta, kui see on asjakohane;

(b) asjakohaste hindamiste järelduste süntees; süntees;

- (c) programmi rakendamise üldhinnang, sealhulgas võrdlus programmiettepanekus toodud plaanidega ja sellest õpitu;
- (d) ülevaade rikkumistest ja nende kõrvaldamiseks võetud meetmetest;
- (e) konkreetsed üksikasjad finantsplaanidele vastamise ja/või nende kohandamise kohta ja
- (f) finantsinformatsioon, sealhulgas artiklis 9.4 nimetatud lõppmakse arvutus.

2. Programmi lõpparuanne edastatakse FMC-le sertifitseeriva asutuse poolt, mis sertifitseerib aruande finantslisa vastavalt artiklile 5.4 mitte hiljem kui nelja kuu möödumisel programmi juhtimiskulude abikõlblikkuse lõppkuupäevast.

3. FMC vaatab programmi lõpparuande üle eesmärgiga määrata kindlaks, kas see vastab selle formaalsetele ja sisulistele nõuetele. FMC kinnitab aruande hiljemalt kaks kuud pärast aruande ja kõikide asjakohaste dokumentide ja vajaliku informatsiooni kättesaamist.

4. Kinnitatud programmi lõpparuanded, sealhulgas üldsusele mõeldud kokkuvõtte avaldatakse riikliku kontaktasutuse veebilehel ühe kuu jooksul alates aruande kinnitamisest FMC poolt.

Artikkel 6.13

FMO, valitsustevaheliste organisatsioonide või doonorriikide asutuste juhitud programmid

1. Kui memorandumis ei ole kokku lepitud teisiti, vastutab FMO programmide tegevuste eest, mis kuuluvad programmivaldkonda „Kodanikuühiskond“.

2. Riiklik kontaktasutus võib FMC nõusolekul usaldada programmi tegevused FMO-le, valitsustevahelistele organisatsioonidele või doonorriikide asutustele.

3. Lõigetes 1 ja 2 viidatud juhtudel käesoleva määruse sätteid ei kehti. Programmioperaator rakendab selles osas erieeskirju, mis peavad võimalikult suures ulatuses järgima käesoleva määruse sätteid ja igal juhul tagama rakendamise kooskõlas artiklis 1.3 toodud põhimõtetega.

4. Kui FMO tegutseb programmioperaatorina, teostab programmi rakendamise tavaliselt FMO poolt määratud lepinguline fondioperaator. FMO ja fondioperaatori rolle ja kohustusi reguleerib FMO ja fondioperaatori vaheline elluviimisleping. Elluviimislepingus on sätted aruandluse kohta riiklikule kontaktasutusele.

5. Kui programmi juhtimine on volitatud valitsusvahelisele organisatsioonile või doonorriikide asutusele, reguleerib selle rolle ja vastutust FMC ja programmioperaatori vaheline programmi elluviimisleping.

6. Käesolevas artiklis nimetatud programmi raames projektidele eraldatud vahendid ning programmioperaatori ja/või fondioperaatori kulud kaetakse vastava abisaajariigi rahalise toetuse arvelt.

7. Kui programmi juhib FMO, valitsustevaheline organisatsioon või doonorriikide asutus vastavalt käesolevale artiklile, ei vastuta abisaajariik programmi rakendamise eest finantsiliselt ega muul viisil, välja arvatud vastavalt lõikes 6 sätestatule.

Peatükk 7

Projektide valimine

Artikkel 7.1

Valikuviisid

1. Projektid valitakse vastavalt käesolevale peatükile korraldatud taotlusvoorude kaudu.

2. Erandina lõikest 1 võidakse eelnevalt kindlaksmääratud projektid välja selgitada ilma taotlusvoorudeta. Sellised projektid selgitatakse välja vastavalt artikli 2.5 lõike 2 punkti (b) alapunktile (vi) ja artiklile 6.5. Informatsiooni selliste projektide kohta antakse programmiettepanekus vastavalt artiklile 6.5.

Artikkel 7.2

Projekti elluviijate ja projekti partnerite abikõlblikkus

1. Vastavas abisaajariigis juriidilise isikuna moodustatud avaliku või erasektori asutusi, ärilisi või mitteärilisi ja valitsusväliseid organisatsioone ning abisaajariigis tegutsevaid valitsustevahelisi organisatsioone käsitletakse projektide abikõlblike elluviijatena. Kui programmilepingus on selgesõnaliselt sätestatud, võivad rahvusvahelised organisatsioonid või asutused või nende agentuurid olla projekti abikõlblikud elluviijad.

2. Doonorriikides, abisaajariikides või Euroopa Majanduspiirkonnast väljapoole jäävas riigis, millel on ühine piir vastava abisaajariigiga, juriidilise isikuna moodustatud avaliku või erasektori asutusi, ärilisi või mitteärilisi, või rahvusvahelisi organisatsioone või selle asutusi või organeid, mis on aktiivselt kaasatud projekti rakendamisse ja panustavad sellesse tõhusalt käsitletakse abikõlblike projektipartneritena.

3. Doonorriikides või vastavas abisaajariigis seaduslikult elavad füüsilised isikud on abikõlblikud projekti elluviijad ja abikõlblikud projektipartnerid programmivaldkondade „Haridus, stipendiumid, praktikad ja noorte ettevõtlus“ ning „Kultuuriline ettevõtlus, kultuuripärand ja kultuuriline koostöö“ ja mis tahes programmide stipendiumikomponentide raames.

4. Piirangud projekti elluviijate ja projektipartnerite abikõlblikkuse osas, võttes arvesse EMP finantsmehhanismi 2014–2021 ja programmi üldeesmärke ning eesmärgiga tagada sihipärane rakendamine võivad olla selgesõnaliselt programmilepingus, juhul kui FMC on need heaks kiitnud.

Artikkel 7.3

Taotlusvoorud

1. Taotlusvoorud korraldab programmioperaator. Nende sisu, vorm ja avaldamine on vastavuses programmilepingu ja käesoleva määrusega.

2. Taotlusvoorud vastavad vähemalt järgmisele:

- (a) need avalikustatakse laialdaselt eesmärgiga jõuda kõikide võimalike taotlejateni. Vastavalt vajadusele kasutatakse siseriiklikku, regionaalset ja kohalikku meediat ning eriväljaandeid ja veebipõhiseid vahendeid. Avaldamispiiranguid põhjendatakse programmiettepanekus;
- (b) need sisaldavad selget ja mõistlikku tähtaega, mis on vähemalt kaks kuud teate avaldamise kuupäevast, ja esitamise aadressi. Teates täpsustatakse taotlusvooru aegumise kellaeg, kas tähtaeg viitab postitempli kuupäevale või programmioperaatori büroosse tegeliku kohaletoimetamise ajale ja lubatud kättetoimetamise viis(id). Teates tuleb täpsustada, kas nõutud on üks või mitu taotluse eksemplari;
- (c) nendes märgitakse selgelt abikõlblikud projekti elluviijad ja partnerid ning piirangud, kitsendused või erandid, mida neile võidakse tingimuseks seada;
- (d) nad sisaldavad üksikasjalikke valikukriteeriumeid ja hindamiskaarti;
- (e) nendes käsitletakse täpselt, mis liiki tegevused ja kulud on abikõlblikud, sealhulgas mis tahes piirangud artiklis mainitud 8.4 ühikukulude osas;
- (f) nendes esitatakse valikuprotsessi ja otsustamisstruktuuri kirjeldus;

- (g) nendes esitatakse täpne viide või link taotluse vormile ja kasutusjuhisele;
 - (h) nad määravad selgelt kindlaks taotlusvooru raames eraldatava kogusumma suuruse, samuti iga projekti minimaalse ja maksimaalse toetussumma;
 - (i) nad sisaldavad sätteid maksemudeli kohta;
 - (j) nad määravad selgelt kindlaks kaasfinantseeringu nõuded;
 - (k) nad seavad tingimuseks iga projektitaotluse ettevalmistamise kaasatud konsultandi avalikustamise;
 - (l) nendes on toodud täpsed viited taotlusvoorude kohta lisainformatsiooni saamiseks, sealhulgas viide käesolevale määrusele ja FMC vastuvõetud juhenditele ning muudele taotlusvooru osas asjakohastele programmioperaatori poolt koostatud dokumentidele ja
 - (m) nendes on toodud kontaktinfo, kuhu küsimuste korral pöörduda, ja ajavahemik selliste päringute esitamiseks.
3. Taotlusvooru teave avaldatakse programmioperaatori veebisaidil riigikeel(t)es ja inglise keeles.
4. Riiklik kontaktasutus tagab, et taotlusvoorud on täielikult kooskõlas EMP finantsmehhanismi 2014-2021 õigusliku raamistikuga, nagu on määratletud artiklis 1.5.
5. FMC-d ja riiklikku kontaktasutust infomeeritakse taotlusvoorudest vähemalt kaks nädalat enne nende väljakuulutamist ja samaaegselt esitatakse neile iga taotlusvooru inglisekeelne tekst.

Artikkel 7.4

Projekti hindamine ja toetuste määramine

1. Programmioperaator vastutab projekti hindamise ja toetuste määramise eest. Rakendatakse hea valitsemistava, läbipaistvuse, võrdsuse, efektiivsuse põhimõtteid ja nulltolerantsi korrupsiooni suhtes.
2. Programmioperaator veendub, et valikuprotsess viidi läbi vastavalt käesolevale määrusele ja et toetuse määramise otsused on kooskõlas programmi eeskirjade ja eesmärkidega. Pärast sellist kontrolli teeb programmioperaator otsuse selle kohta, missuguseid projekte toetatakse.
3. Doonorite programmpartner(id) ja/või IPO(d) kutsutakse osalema valimisprotsessis, kui see on asjakohane. FMC ja riiklik kontaktasutus kutsutakse osalema valimisprotsessis vaatlejatena. FMC-le ja programmpartneri(te)le esitatakse asjakohased dokumendid inglise keeles.
4. Programmioperaator tagab valimisprotsessis vajaduse korral tõlkeabi.
5. Taotlusvoorude puhul, mis on määratud üksnes doonorpartnerlusprojektidele, lepatakse doonori programmpartneriga valikuprotseduuri osas kokku. Töökeeleks ja selle tööga seotud projektitaotluste ja muude dokumentide keeleks on inglise keel.

6. Programmioperaator esitab FMC-le valitud projektide loetelu hiljemalt kaks nädalat pärast toetuse määramise otsuse tegemist. FMC-le esitatakse viimase nõudmisel asjakohased dokumendid inglise keeles.

7. Programmileping võib sisaldada spetsiifilisi valimisprotsessi puudutavaid sätteid.

8. Käesolevat artiklit kohaldatakse koos vajalike muudatustega otsustele määrata täiendavaid toetusi juba kinnitatud projektidele.

Artikkel 7.5

Huvide konflikt

1. Huvide konflikti olukord loetakse tekkinuks, kui valikuprotsessiga seotud isikul on otsesed või kaudsed huvid, mis ei sobi kokku või tunduvad mitte sobivat kokku valikuprotsessiga seotud ülesannete erapooletu ja/või objektiivse täitmisega. Sellised huvid võivad olla seotud majanduslike huvide, poliitilise või rahvusliku ühtekuuluvuse, perekondlike või emotsionaalsete sidemetega, muude taotleja või tema partneri ühiste huvidega või muude huvidega, mis tõenäoliselt mõjutavad projektide valikus osaleva isiku sõltumatut ja objektiivset tegutsemist.

2. Programmioperaator võtab kõik võimalikud meetmed huvide konflikti olukorra tekkimise vältimiseks. Kui huvide konflikti olukord siiski tekib, võtab programmioperaator kõik vajalikud meetmed vältimaks sellise olukorra mõju valikuprotsessi aususele.

Artikkel 7.6

Projektileping

1. Iga heakskiidetud projekti kohta sõlmitakse programmioperaatori ja projekti elluviija vahel projektileping.

2. Juhul kui siseriiklike õigusaktide sätetest tulenevalt ei saa programmioperaatori ja projekti elluviija vahel projektilepingut sõlmida, võib abisaajariik selle asemel välja anda sarnase tähenduse ja sisuga seadusandliku või haldusakti.

3. Projektilepingus sätestatakse toetuse andmise tingimused ja poolte rollid ja vastutus. See hõlmab eelkõige sätteid tagamaks, et projekti elluviija kohustub täielikult järgima EMP finantsmehhanismi 2014–2021 õigusliku raamistiku sätteid, millele viidatakse artiklis 1.5 ja mis on asjakohased programmi rakendamise seoses, sealhulgas kohustused, mis kehtivad pärast programmi lõpuleviimist. Projektilepingus on selgesõnaline viide programmilepingule ja käesolevale määrusele ja vähemalt sätetele järgmise kohta:

- (a) kohustused seoses aruandlusega, mis võimaldavad programmioperaatoril täita tema aruandekohustusi FMC ja riikliku kontaktasutuse ees;
- (b) projekti toetuse maksimaalne summa eurodes ja projekti maksimaalne toetusmäär;
- (c) kulude abikõlblikkus ja nõuded seoses kulude tõendite esitamisega;
- (d) kaudsete kulude ja nende maksimaalse summa arvutusmeetod;
- (e) kulude abikõlblikkuse esimene ja viimane kuupäev;
- (f) projekti muudatused;
- (g) sätted, mis tagavad, et seoses järelevalve, auditite ja eksperthindamistega taotletud juurdepääs antakse ilma viivitusega;
- (h) sätted, mis tagavad, et täidetakse teavitamise ja avalikustamisega seotud kohustusi;
- (i) programmioperaatori õigus peatada maksed ja nõuda projekti elluvijalt tagasimakset, kui FMC, programmioperaator või riiklik kontaktasutus teeb otsuse selliste meetmete kohta;
- (j) vaidluste lahendamine ja kohtualluvus;
- (k) detailne eelarve, mis võib lubada kuni 5% ettenägematuid kulusid ja
- (l) viide partnerluslepingutele või eellepingutele, kui see on asjakohane.

4. Projektileping peab sisaldama sätteid, mis tagavad, et projektipartnereid teavitatakse projekti tehtud neid puudutavatest muudatustest piisavalt varakult.

5. Projekti elluvijaja kohustused on projektilepingu alusel kehtivad ja abisaajariigi kohaldatava siseriikliku õiguse alusel täitmisele pööratavad. Juhul, kui projektilepingu ja käesoleva määruse artiklis 1.5 määratletud EMP finantsmehhanismi 2014-2021 õigusliku raamistiku vahel esineb vastuolusid, kohaldatakse viimast.

Artikkel 7.7

Projekti partnerid ja partnerluslepingud

1. Projekti võidakse rakendada koostöös artikli 1.6 punktis (w) määratletud projektipartneritega. Kui projekti rakendatakse sellises koostöös, allkirjastab projekti elluvijaja projekti partneritega partnerluslepingu.
2. Partnerlusleping sisaldab järgmist:
 - (a) sätted poolte rollide ja vastutuse kohta;
 - (b) sätted pooltevaheliste finantskokkulepete kohta, sealhulgas, kuid mitte ainult see, missugused kulud hüvitatakse projekti partneritele projekti eelarvest;
 - (c) sätted kaudsete kulude ja nende maksimaalse summa arvutusmeetodi kohta;
 - (d) valuutavahetuseeskirjad selliste kulude ja nende tagasimakse kohta;
 - (e) sätted projekti partnerite auditite kohta;
 - (f) detailne eelarve ja
 - (g) sätted vaidluste lahendamise kohta.
3. Kui üks lepingupooltest on doonorriikide asutus, peab partnerlusleping olema inglise keeles.
4. Projekti partneri tehtud kulude abikõlblikkuse suhtes kehtivad samad piirangud nagu projekti elluvijaja tehtud kulude suhtes.
5. Projekti elluvijaja ja projekti partneri koostöösuhte loomine ja rakendamine toimub vastavalt riigihangete suhtes kohaldatavatele siseriiklikule ja Euroopa Liidu õigusele ning käesoleva määruse artiklile 8.15.
6. Partnerluslepingu projekt või eelleping esitatakse programmioperaatorile enne projektilepingu allkirjastamist. Programmioperaator veendub, et partnerlusleping vastab käesolevale artiklile.

Peatükk 8

Kulude abikõlblikkus

Artikkel 8.1

Programmi abikõlblikud kulud

Programmi abikõlblikud kulud on:

- (a) programmioperaatori juhtimiskulud vastavalt artiklile 8.10;
- (b) väljamaksed programmi koosseisu kuuluvatele projektidele vastavalt käesolevale määrusele, programmilepingule ja projektilepingule;

Artikkel 8.2

Kulude abikõlblikkuse üldpõhimõtted

1. Käesolevas artiklis toodud põhimõtted kehtivad vajalike muudatustega kõikide abikõlblike kulude suhtes, kui käesolevas määruses ei ole otseselt teisiti sätestatud.
2. Projektide abikõlblikud kulud on tegelikult tehtud kulud, mis vastavad järgmistele kriteeriumitele:
 - (a) need tehakse projektilepingus sätestatud projekti abikõlblikkuse esimese ja viimase kuupäeva vahel;
 - (b) need on seotud projektilepingu objektiga ja nad on märgitud projekti üksikasjalikus eelarves;
 - (c) need on proportsionaalsed ja vajalikud projekti rakendamiseks;
 - (d) neid tuleb kasutada üksnes projekti eesmärgi (-märkide) ja selle oodatud tulemus(t)e saavutamise eesmärgil viisil, mis on kooskõlas säästlikkuse, tulemuslikkuse ja tõhususe põhimõtetega;
 - (e) need on eristatavad ja kontrollitavad, eelkõige projekti elluviija ja/või projekti partneri raamatupidamisdokumentides kajastatuna ja määratud kindlaks vastavalt selle riigi kohaldavatele raamatupidamisstandarditele, kus projekti elluviija ja/või projekti partner on asutatud, ning vastavalt heale raamatupidamistavale ja
 - (f) need vastavad kohaldatavate maksu- ja sotsiaaldigisaktide nõuetele.
3. Kulusid käsitletakse tehtutena, kui kulu kohta on koostatud kuludokument, see on makstud ja selle objekt kohale toimetatud (kaupade puhul) või teostatud (teenuste ja tööde puhul). Erandkorras loetakse kulud, mille kohta on kuludokument koostatud abikõlblikkuse viimasel kuul, samuti tehtuks abikõlblikkuse kuupäeval, kui kulud makstakse 30 päeva jooksul alates abikõlblikkuse lõppkuupäevast. Üldkulud ja seadmete kulum loetakse tehtuks, kui nad kajastatakse projekti elluviija ja/või projekti partneri raamatupidamises.
4. Uute või kasutatud seadmete ostmise korral võib üksnes selle osa kulumist, mis vastab projekti kestusele ja tegelikule kasutuse määrale projekti eesmärkidel, lugeda abikõlblikuks kuluks.

5. Projekti elluviija raamatupidamise siseeeskirjad ja auditeerimise kord peavad võimaldama projekti kohta deklareeritud kulude ja tulude otsest võrdlust vastavate raamatupidamisaruannete ja tõendavate dokumentidega.

6. Projektide puhul, mis rakendatakse rahvusvahelise organisatsiooni või selle asutuse või allasutuse poolt, võib programmileping sisaldada erisätteid seoses kulude abikõlblikkusega.

Artikkel 8.3

Projekti abikõlblikud otsekulud

1. Projekti abikõlblikud otsekulud on need kulud, mille projekti elluviija ja/või projekti partner eristab vastavalt oma raamatupidamistavale ja tavapärastele siseeeskirjadele konkreetsete kuludena, mis on otseselt seotud projekti rakendamisega ja mida saab seetõttu otse projekti kuludena kirjendada. Järgmised otsekulud on abikõlblikud, tingimusel et nad vastavad artiklis 8.2 sätestatud kriteeriumidele:
 - (a) projekti heaks tööle määratud töötajate kulu, mis hõlmab tegelikke palkasid pluss sotsiaalkindlustusmaksleid ja muid töötasus sisalduvaid kohustuslikke kulusid, tingimusel et see vastab projekti elluviija ja projekti partneri tavalisele töötasupoliitikale. Riigi administratsiooni töötajate vastavad palgakulud on abikõlblikud ulatuses, milles need on seotud selliste tegevuste kuludega, mida asjakohane avaliku sektori asutus ei teostaks, kui asjaomast projekti ei oleks ette võetud;
 - (b) projektis osalevate töötajate reisi- ja päevarahad. Võttes arvesse proportsionaalsuse põhimõtet, võidakse reisikulud, sealhulgas päevaraha, arvutada põhisummana, tuginedes kindlaksmääratud reeglitele, mis on programmioperaatori poolt heaks kiidetud;
 - (c) uute või kasutatud seadmete kulu. Juhul, kui programmioperaator põhjendab, et seadmed on lahutamatu ja vajalik osa projekti tulemuste saavutamiseks, võib nende seadmete kogu ostuhinna erandina artikli 8.2 lõikes 4 nimetatud reeglist lugeda abikõlblikuks.
 - (d) maa ja kinnisvara ostmise artikkelis 8.6 sätestatud tingimustel;
 - (e) tarbekaupade ja tarvikute kulu, tingimusel et need on eristatavad ja projektile eraldatud;
 - (f) muude projekti elluviija poolt projekti elluviimise eesmärgil sõlmitud lepingutega kaasnevad kulud, tingimusel et sõlmimine vastab kohaldatavatele riigihanke ja käesoleva määruse eeskirjadele ja

(g) projektilepinguga igale projektile kehtestatud nõudmistest otseselt tulenevad kulud.

2. Kui seadmete kogu ostuhind on abikõlblik vastavalt lõike 1 punktile (c), tagab programmioperaator, et projekti elluvijaja:

- (a) hoiab seadmed enda omandis vähemalt viie aasta jooksul pärast projekti lõpetamist ja jätkab seadmete kasutamist projekti üldisteks eesmärkideks samal perioodil;
- (b) hoiab seadme nõuetekohaselt kindlustatud kahju vastu, nagu näiteks tulekahju, vargus või muud tavaliselt kindlustatavad juhtumid, nii projekti teostamise ajal kui ka vähemalt viie aasta jooksul pärast projekti lõpetamist ja
- (c) paneb kõrvale asjakohased ressursid seadmete hoolduse jaoks vähemalt viis aastat pärast projekti lõpetamist.

Konkreetsed vahendid selle kohustuse täitmiseks täpsustatakse projektilepingus. Programmioperaator võib vabastada mis tahes projekti elluvijaja eespool nimetatud kohustustest seoses mis tahes konkreetselt määratletud seadmetega, kui programmioperaator on veendunud, et nende seadmete jätkuv kasutamine projekti üldiste eesmärkide saavutamiseks ei ole, võttes arvesse kõiki asjakohaseid asjaolusid, majanduslikult otstarbekas.

3. Erandlikel ja nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel võib programmioperaator soovitada täiendavaid abikõlblikke kulusid või välistada teatavad lõikes 1 loetletud kulud. Kui FMC on sellised kõrvalekalde heaks kiitnud, sätestatakse need selgesõnaliselt programmilepingus.

Artikkel 8.4

Ühikukulude standardastmestikud

1. Projekti toetus võib olla ühikukulude standardastmestiku vormis. Sellisel juhul määratakse summa kindlaks ühel järgneval viisil:

- (a) vastavalt vastava ühikukulude astmestiku rakenduseeskirjadele, mis on kohaldatavad Euroopa Liidu poliitikas sarnast tüüpi projektidele ja seotud asutustele ;
- (b) vastavalt vastava ühikukulude astmestiku rakenduseeskirjadele, mis on kohaldatavad toetuskeemide raames, mida rahastab täies ulatuses abisaajariik, kus projekti elluvijaja või partner asub, või doonorriik, kus doonori projektipartner asub, sarnast tüüpi projektidele ja seotud asutustele.

2. Ühikukulude standardastmestik, selle summa ja selle kindlaksmääramise viis määratletakse projektilepingus. Ühikukulude standardastmestik, selle summa ja arvutamise viis projekti partnerile sätestatakse projekti elluvijaja ja projekti partneri vahel sõlmitavas partnerluslepingus.

3. Käesolevas artiklis toodud sätted kehtivad vajalike muudatustega kõikide abikõlblike kulude suhtes, kui käesolevas määruses ei ole otseselt teisiti sätestatud.

Artikkel 8.5

Projektide kaudsed kulud (üldkulud)

1. Kaudsed kulud on kõik abikõlblikud kulud, mida projekti elluvijaja ja/või projekti partner ei saa eristada otse projektile omistatavatena, kuid mida saab eristada ja põhjendada tema raamatupidamissüsteemis kuludena, mis tehti otseses seoses projektile omistatavate abikõlblike otsekuludega. Need ei tohi hõlmata abikõlblike otsekulusid. Projekti kaudsed kulud moodustavad projekti elluvijaja või projekti partneri üldkuludest õiglase osa. Projekti elluvijad ja projekti partnerid eristavad oma kaudseid kulusid ühe meetodi alusel järgmistest:

- (a) nende projektide elluvijate ja projekti partnerite tegelike kaudsete kulude alusel, kellel on analüütiline raamatupidamissüsteem oma kaudsete kulude eristamiseks vastavalt eespool toodule;
- (b) kindel määr suurusega kuni 25% abikõlblikest otsekuludest kokku, välja arvatud otsesed abikõlblikud kulud seoses alltöövõttudega ja kolmandate isikute võimaldatud ressursside kuludega, mida ei kasutata projekti elluvijaja või projekti partneri valdustes;
- (c) kindel määr suurusega kuni 15% otsestest abikõlblikest personalikuludest, ilma et programmioperaator peaks arvutuse teel määrama kohaldatava määra, või
- (d) kindel määr, mida kohaldatakse abikõlblikele otsekuludele olemasolevate meetodite ja vastavate määrade alusel, mida kohaldatakse Euroopa Liidu poliitikas sarnast tüüpi projektidele ja projekti elluvijatele;
- (e) kui projekti elluvijad või projekti partnerid on rahvusvahelised organisatsioonid, nende asutused või allasutused, võivad kaudsed kulud olla kooskõlas programmilepingu konkreetsete sätetega määratletud vastavalt nende organisatsioonide asjakohaste reeglite järgi.

2. Lõike 1 punktis (b) kirjeldatud meetodi rakendamisel arvutatakse määr õiglase, erapooletu ja kontrollitava arvutusmeetodi alusel või nendes toetuskeemides rakendatud meetodi alusel, mida rahastatakse täielikult abisaajariigi poolt sarnast tüüpi projekti ja projekti elluvijate jaoks.

3. Kaudsete kulude arvutusmeetod ja nende maksimumsumma määratakse kindlaks projektilepingus. Projekti partneri kaudsete kulude arvutusmeetod sätestatakse projekti elluviija ja projekti partneri vahelises partnerluslepingus.

4. Nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel võib programmioperaator soovitada piirata kaudsete kulude abikõlblikkust. Kui FMC on sellised piirangud heaks kiitnud, sätestatakse need selgesõnaliselt programmilepingus.

Artikkel 8.6

Kinnisvara ja maa ostmine

1. Kulud kinnisvara ostule ja hoonestamata maale võivad olla abikõlblikud järgmistel tingimustel, ilma et see piiraks rangemate siseriiklike eeskirjade kohaldamist:

- (a) ostu ja projekti eesmärkide vahel on otsene seos;
- (b) kinnisvara ja/või maa ostmine ei või moodustada üle 10% projekti abikõlblikest kuludest kokku, välja arvatud kui kõrgem protsent on selgesõnaliselt lubatud programmilepingus ja sätestatud projekti toetuse määramise otsuses;
- (c) enne ostmist võetakse tõend sõltumatult pädevalt hindajalt või nõuetekohaselt volitatud ametiasutuselt, mis kinnitab, et ostuhind ei ületa turuväärtust, ja et see on vaba igasugustest kohustustest hüpoteekide vormis ja muudest kohustustest, eelkõige saastekahjude osas. Kinnisvara ostmise korral peab tõend kinnitama kas seda, et kõnesolev hoone vastab siseriiklikele õigusaktidele, või täpsustama, mis ei ole vastavuses siseriiklike määrustega, kuid mille projekti elluviija peab projekti käigus parandama;
- (d) kinnisvara ja/või maad kasutatakse projekti toetuse määramise otsuses nimetatud eesmärgil ja ajaperioodil. Omandiõigus peab olema üle antud projekti elluviijale või projekti elluviija poolt projekti taotluses selgesõnaliselt kinnisvara ja/või maa saajatena määratutele enne projekti lõpetamist. Kinnisvara ja/või maad ei saa müüa, rentida ega hüpoteekida viie aasta jooksul projekti lõpetamisest või pikema aja jooksul, kui see on nii sätestatud projektilepingus. FMC võib käesolevast piirangust loobuda, kui see tooks kaasa ettenägematu ja ebamõistliku koormuse projekti elluviijale;
- (e) kinnisvara ja/või maad võib kasutada üksnes vastavalt projekti eesmärkidele. Eelkõige võib hooneid kasutada avaliku halduse teenuste majutamiseks üksnes siis, kui selline kasutus on vastavuses projekti eesmärgiga ja
- (f) kinnisvara ja/või maa ostu kinnitab programmioperaator selgesõnaliselt enne ostmist kas projektilepingus või hilisema otsusega.

2. Kinnisvara all mõeldakse ehitatud ja arendamisel olevaid hooneid ja vastavad õiguseid maale, kuhu need on ehitatud.

3. Lõike 1 punktis (d) nimetatud piirangud kehtivad ka hoonete suhtes, mida ehitatakse või rekonstrueeritakse EMP finantsmehhanismi 2014–2021 rahalise toetuse abil.

4. Lõike 1 punktis (d) nimetatud hüpoteegi piirang ei kehti hüpoteegi suhtes, mis seatakse programmioperaatori või riikliku kontaktasutuse kasuks, kui selle eesmärgiks on üksnes tagada vastavus nimetatud lõikega.

5. Ala ettevalmistamise ja ehitamise kulud, mis on projekti rakendamiseks olulised, võivad olla abikõlblikud.

6. Kulud seoses projekti elluviijale juba otseselt või kaudselt kuuluva kinnisvara ja/või maaga või seoses projekti partnerile või riigi haldusorganitele otseselt või kaudselt kuuluva kinnisvara ja/või maa ostmisega ei ole abikõlblikud. Mitte mingil juhul ei tohi osta kinnisvara ja/või maad spekulatiivsetel eesmärkidel. Kinnisvara ja/või maa ei tohi olla saanud siseriiklikku või välise doonori toetust viimase 10 aasta jooksul, mis tooks kaasa topeltrahastamise.

Artikkel 8.7

Väljastatud kulud

1. Käesolev artikkel kehtib vajalike muudatustega kõikide kulude suhtes, kui käesolevas määruses ei ole selgesõnaliselt teisiti sätestatud.

2. Järgmisi kulusid ei käsitleta abikõlblikena:

- (a) intress võlalt, võla teenindamise tasud ja viivised;
- (b) finantstehingute tasud ja muud puhtalt finantskulud, välja arvatud kulud seoses FMC, riikliku kontaktasutuse või kohaldatava õiguse alusel nõutud kontodega ja kulud projektilepinguga kehtestatud finantsteenustele;
- (c) eraldised kahjumi või võimalike tulevaste kohustuste katmiseks;
- (d) valuutakursi muutuste kahjum;
- (e) tagasisaadav käibemaks;
- (f) kulud, mis kaetakse muudest allikatest;

- (g) trahvid, rahalised karistused ja kohtuvaidluste kulud, välja arvatud juhul, kui kohtuvaidlus on lahutamatu ja vajalik osa projekti tulemuste saavutamiseks, ja
- (h) ülemäärased või järelemõtlematud kulud.

Artikkel 8.8

Kahepoolsete suhete fondi alla kuuluvad abikõlblikud kulud

1. Järgmiste tegevustega seotud kulud võivad olla abikõlblikud artiklis 4.6 nimetatud fondi raames:
 - (a) tegevused, mille eesmärk on tugevdada kahepoolseid suhteid doonor- ja abisaajariikide vahel;
 - (b) partnerite otsimine doonorpartnerlusprojektidele enne projekti taotluse koostamist või selle ajal, selliste partnerluste arendamine ja doonorpartnerlusprojekti taotluse koostamine;
 - (c) koostöövõrgustikuna tegutsemine, teadmiste, tehnoloogiate, kogemuste ja parimate praktikate vahetamine abisaajariigi asutuste ja doonorriikide asutuste ja/ning rahvusvaheliste organisatsioonide vahel;
 - (d) tegevused, mille eesmärk on tugevdada koostööd ning vahetada kogemusi ja parimaid tavasid programmi elluvijate ja sarnaste abisaajariikides, doonorriikides ja rahvusvahelistes organisatsioonides asuvate asutuste vahel, tingimusel et vähemalt üks doonorriigi asutus on tegevusse kaasatud.
2. Lähtudes proportsionaalsuse põhimõttest võivad reisikulud, sh päevaraha olla põhjendatud juhtudel arvestatud selgelt sõnastatud reeglite alusel kindlasummalise maksena.

Artikkel 8.9

Stipendiumid ja mobiilsusprogrammid

1. Toetused füüsilistele isikutele programmivaldkonda „Haridus, stipendiumid, praktikad ja noorte ettevõtlus“ kuuluvast programmist või mis tahes programmi stipendiumikomponendist võidakse arvutada kindlaksmääratud summana. Abikõlblikud on:
 - (a) igakuine stipendium;
 - (b) eraldi õppematerjali tarvis;
 - (c) reisikulud, kindlustus ja konverentsitasud ja
 - (d) õppemaksud.
2. Programmivaldkonda „Haridus, stipendiumid, praktikad ja noorte ettevõtlus“ kuuluva programmi või mis tahes programmi stipendiumikomponendi eest vastutav programmioperaator täpsustab ühiku hinnad. Summade määramisel võetakse arvesse mõistlikke kulusid vastuvõtva asutuse piirkonnas.

Artikkel 8.10

Programmioperaatori tehtud juhtimiskulude abikõlblikkus

1. Programmioperaatori juhtimiskulusid võidakse kuni lõikes 2 toodud ülemmäärani käsitleda abikõlblike kuludena. Programmioperaatori juhtimiskulude abikõlblikkuse alguskuupäev on kuupäev, mil riiklik kontaktasutus määrab vastavalt artikli 5.2 lõikele 3 programmioperaatori. Abikõlblikkuse lõppkuupäevaks on 31. detsember 2024, kui programmilepingus ei ole märgitud varasemat kuupäeva.
2. Programmi juhtimiskulude maksimumsumma arvutatakse protsendina programmi abikõlblikest kogukuludest. See on järgmiste summade kogusumma:
 - (a) 10% esimesest 10 miljonist eurost;
 - (b) 7% järgmisest 40 miljonist eurost;
 - (c) 5% järgmisest 50 miljonist eurost;
 - (d) 4% programmi ülejäänud abikõlblikest kuludest kokku.
3. Erandlikel ja nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel võib FMC programmidele, mille abikõlblikud kogukulud on kuni 5 miljonit eurot, kinnitada kõrgema piirmäära.
4. Järgmised kulude kategooriad on abikõlblikud juhtimiskuludena, tingimusel et kulud on proportsionaalsed ja vajalikud:
 - (a) otseselt programmi rakendamise ettevalmistamisega seotud kulud, sealhulgas programmi ülesehituse, tulemuste raamistiku ja sihtrühmade konsultatsioonide väljatöötamine;
 - (b) programmi rakendamise ettevalmistamine, sealhulgas projektide valikuprotseduuride ja rahavoogude skeemi väljatöötamine;
 - (c) võimalike taotlejate ja projektide elluvijate abistamine programmioperaatori kehtestatud nõuete täitmisel projektitaotluste ja/või projektide rakendamise osas;
 - (d) projektide valimine, sealhulgas ekspertide kulud, kulud seoses koosolekute ja edasikaebustega;
 - (e) tehtud kulutuste kontroll, maksete kinnitamine ja projektide elluvijatele maksete tegemine;
 - (f) projektide järelevalve ja ülevaated;

- (g) projektide auditid ja kohapealne kontroll;
- (h) reklaami- ja teavitustegevused, sealhulgas taotlusvoorud ja teavitustöö taotlemisperioodil ning infoüritused kogemuste jagamiseks ja programmi mõju hindamiseks;
- (i) kulud seoses aruandekohustustega FMC-le, riiklikule kontaktasutusele, sertifitseerivale asutusele ja/või rikkumistega tegelevale asutusele;
- (j) tasud seoses käesolevas määruses või programmilepingus nõutud pangakontode avamise ja kasutamisega, sealhulgas sissetulevate ja väljaminevate ülekannete kulud;
- (k) üldkulud, mis arvutatakse vastavalt vajadusele artikli 8.5 lõike 1 punkti (a), (b) või (c) ja artikli 8.12 lõike 6 nõuete alusel;
- (l) doonorpartnerlusprogrammide puhul kulud seoses koostöökomisjoni tegevusega ja kulud seoses programmikomisjoni tegevusega, kui see on nõutud programmides, mis jäävad programmivaldkonda „Teadustöö“;
- (m) kulutused, mis on seotud kahepoolsete suhete tugevdamisega; ja
- (n) tegevused, mille eesmärk on tugevdada koostööd ning vahetada kogemusi ja parimaid tavasid programmi elluviijate ja sarnaste asutustega abisaajariikides ja/või doonorriikides ja/või rahvusvahelistes organisatsioonides.

5. Programmivaldkonna „Kodanikuühiskond“ programmioperaatorid võivad sektori võimekuse tõstmiseks seotud kohustuste täitmiseks pakkuda juhtimiskuludele välja kõrgema ülemmäära, kuid see ei tohi ületada lõikes 2 sätestatud piirmäära rohkem kui 30%. Juhul kui FMC on sellise piirmäära heaks kiitnud, peab see olema programmilepingus selgesõnaliselt sätestatud.

6. Juhul kui programmioperaatori valik abisaajariigis tehakse pakkumismenetlust kasutades, võib FMC programmilepingus otsustada, et lepingu maksumust aktsepteeritakse juhtimiskuludena tegelikult tehtud kulude asemel. Kehtivad lõigetes 2 ja 5 sätestatud ülemmäärad.

7. Kulude abikõlblikkuse tingimuseks vastavalt käesolevale artiklile on programmi heakskiitmise FMC poolt.

8. Põhjendatud eelarveliste piirangute korral ja FMC äranägemisel võidakse abisaajariikidele teha erakorralisi ettemakseid seoses programmide ettevalmistamise kuludega.

Artikkel 8.11

Tehniline abi abisaajariigile

1. Abisaajariikide tehtud kulud seoses EMP finantsmehhanismi 2014–2021 rakendamisega ei ole abikõlblikud, välja arvatud vastavalt käesolevas artiklis toodule, kui need kuuluvad lõikes 2 toodud kategooriatesse.
2. Järgmised kulude kategooriad võivad olla tehnilise abi abikõlblikud kulud lõigetes 3–10 toodud tingimustel ja piirsummates, tingimusel et kulud on proportsionaalsed ja vajalikud:
 - (a) EMP finantsmehhanismi 2014–2021 jaoks täiendavalt loodud juhtimissüsteemide korral kulud, mis on seotud toetuse ja programmide ettevalmistamise, eksperthindamise, rahavoo ja järelevalvega ning kahepoolsete suhete fondiga;
 - (b) kulud doonorriikidega peetavate aastakoosolekute ettevalmistamisele ja nendes osalemisele ja muude doonorriikidega peetavate koosolekute ettevalmistamisele ja nendes osalemisele seoses abi rakendamisega. Nimetatud kulud võivad sisaldada ka kulusid ekspertidele ja teistele osalejatele, sealhulgas osavõtjatele kolmandatest riikidest, kui koosoleku juhataja peab nende osavõttu abi tõhusa rakendamise seisukohalt oluliseks;
 - (c) kulud koosolekutele ja konverentsidele, mille organiseerib Riiklik kontaktasutus, rikkumistega tegelev asutus või sertifitseeriv asutus. et jagada kogemusi seoses EMP finantsmehhanismist 2014–2021 rahastatavate projektide rakendamise, järelevalve, hindamise, aruandluse ja auditiga, sealhulgas kulud seoses osalejate reise ja majutusega. Doonorriikide esindajad kutsutakse sellistel koosolekutel või konverentsidel osalema;
 - (d) kulud seoses reklaami- ja teavitustegevustega;
 - (e) kulud seoses audititega, millele viidatakse artiklis 5.5 ja artikli 5.7 lõikes 3;
 - (f) kulud seoses programmide ja projektide kohapealsete kontrollidega;
 - (g) kulud seoses ülevaatamiste ja eksperthindamisega ja
 - (h) kulud seoses tehnilise abiga EMP finantsmehhanismi 2009–2014 rakendamiseks, mis tehti 12 kuu jooksul pärast selle tehnilise abi abikõlblikkuse lõppkuupäeva.
 - (i) kulud seoses EMP finantsmehhanismi 2014-2021 rakendamise ettevalmistamisega.

3. Kulud abisaajariigis palkadele, sotsiaalkindlustusmaksetele ja muudele kohustuslikele kuludele on abikõlblikud üksnes järgmistel juhtudel:

(a) riigiteenistujad või muud riigiasutuste töötajad, kes on ajutiselt määratud pädeva asutuse nõuetekohaselt dokumenteeritud otsusega täitma lõikes 2 märgitud ülesandeid muud välistavalt ja täiendavalt;

(b) muud töötajad, kes on võetud tööle lõikes 2 märgitud ülesannete täitmiseks.

4. EMP finantsmehhanismi 2014–2021 toetused kuludeks vastavalt lõikele 2 ei ületa 1,5% vastava abisaajariigi kogutoetusest, välja arvatud abisaajariikide puhul, mis saavad 2% või vähem EMP finantsmehhanismi 2014-2021 rahalisest kogutoetusest, kus FMC võib kinnitada suurema summa.

5. Summa fikseeritakse FMC ja riikliku kontaktasutuse vahelises tehnilise abi lepingus. Tehnilise abi lepingu mall on toodud lisa 7.

6. Riiklik kontaktasutus koordineerib tehnilise abi kasutamist. Võimalikult kiiresti pärast memorandumit allkirjastamist esitab ta FMC-le eelarve kogu rakendusperioodi kohta, sealhulgas esimese kalendriaasta detailse eelarve. Kui riiklik kontaktasutus saab toetust tehnilise abi jaoks nii Norra kui ka EMP finantsmehhanismidest, koostab ta ühe eelarve, mis hõlmab mõlemast mehhanismist saadavat tehnilist abi.

7. Esimene abikõlblikkuse kuupäev käesolevas artiklis nimetatud toetuse kasutamiseks on vastava abisaajariigiga sõlmitava memorandumit viimase allkirja kuupäev. Kui tehnilise abi jaoks saadakse toetust nii Norra kui ka EMP finantsmehhanismidest, on tehnilise abi rahastamise abikõlblikkuse alguskuupäevaks esimesena allkirjastatud memorandumit viimase allkirja kuupäev.

8. Olenemata lõikest 1, kulud artikli 8.11.2 punktis (i) võivad olla abikõlblikud alates päevast, mil FMC-le teatatakse memorandumit läbirääkimiste eest vastutava asutuse määramisest abisaajariigi poolt. Tehtud kulutuste abikõlblikkuse tingimuseks on memorandumit allkirjastamine.

9. Tehnilise abi kulutuste abikõlblikkuse lõppkuupäev on 31. august 2025.

10. Artiklid 6.11 ja 6.12 ja peatükk 9 kehtivad tehnilise abi suhtes vajalike muudatustega. Tehnilise abi programmi lõpparuanne esitatakse hiljemalt 15. novembril 2025.

Artikkel 8.12

Kulude tõendamine

1. Programmioperaatorite, projektide elluvijate ja projekti partnerite tehtud kuludid tõendatakse tasutud arvetega või alternatiivina sama tõendusväärtusega raamatupidamisdokumentidega.

2. Kui tegevused rakendatakse pakkumismenetluse raames, tõendatakse programmioperaatorite, projektide elluvijate ja projekti partnerite makseid allkirjastatud lepingute alusel tasutud arvetega. Muudel juhtudel tõendatakse programmioperaatorite, projektide elluvijate ja projekti partnerite makseid kuludega, mille eest on projekti rakendamisega seotud asutused tegelikult tasunud.

3. Kooskõlas programmioperaatori ülesandega kontrollida deklareeritud kuludid tuleb projektilepingus ja partnerlusepingus määrata, kui see on asjakohane, kulude tõendite esitamise nõuded. Kulude tõendid võib esitada tasutud arvete või samaväärse tõendava väärtusega raamatupidamisdokumentide vormis. Alternatiivina võivad projekti elluvijad ja projekti partnerid otsustada esitada kulude tõendid lõikes 4 kirjeldatud aruannete vormis. Programmioperaator võib piirata selle võimaluse kasutamist, kohaldades seda üksnes rahvusvahelistele organisatsioonidele, selle asutustele või allasutustele, kelle esmane asukoht on väljaspool abisaajariiki.

4. Sõltumatu audiitori poolt, kes on kvalifitseeritud läbi viima raamatupidamisdokumentide seadusjärgseid auditeid, koostatud aruannet, mis kinnitab, et taotletud kulud tehti vastavalt käesolevale määrusele, siseriiklikule õigusele ja asjakohasele siseriiklikule raamatupidamistavale, käsitletakse lõike 3 alusel piisava tõendina tehtud kulude kohta. Asjaomase siseriikliku asutuse poolt tunnustatud pädeva ja sõltumatu ametiisiku, kellel on eelarve ja finantskontrolli pädevus kuludid tegeva ettevõtte üle ja keda ei ole kaasatud finantsaruannete koostamisse, aruannet, mis kinnitab, et taotletud kulud tehti vastavalt käesolevale määrusele, siseriiklikule õigusele ja asjakohasele siseriiklikule raamatupidamistavale, käsitletakse lõike 3 alusel piisava tõendina tehtud kulude kohta.

5. FMC või EFTA audiitorkogu nõudmisel peab projekti elluvijaja või projekti partner võimaldama juurdepääsu tõendavatele dokumentidele, mille alusel lõikes 4 viidatud aruanne väljastati. Auditeerimisasutuse nõudmisel peab projekti elluvijaja või projekti partner, kes asub vastavas abisaajariigis, võimaldama juurdepääsu tõendavatele dokumentidele, mille alusel lõikes 4 viidatud aruanne väljastati.

6. Vastavalt artikli 8.5 lõike 1 punktidele (b), (c) ja (d) kajastatud üldkulud ei vaja tõendamist raamatupidamisdokumentidega.

7. Kui projekti toetus on põhisumma või ühikukulude standardmestiku vormis, kasutatakse kulude tõendamiseks vastavate ühikute tõendit.

Artikkel 8.13

Projektide kulude abikõlblikkuse periood

1. Kui programmilepingus, programmi elluviimislepingus või projektilepingus ei sätestata hilisemat kuupäeva, on kulud abikõlblikud alates kuupäevast, mil programmioperaator otsustab määrata projekti toetuse. Programmioperaator kinnitab samas otsuses abikõlblikkuse lõppkuupäeva, mis on hiljemalt kas üks aasta pärast projekti kavandatud lõpuleviimist või lõikes 3 märgitud kuupäev, olenevalt sellest, kumb on varasem.
2. Iga projekti abikõlblikkuse algus- ja lõppkuupäev tuuakse ära selle projekti projektilepingus. Mis tahes eelnevalt kindlaksmääratud projekti abikõlblikkuse alguskuupäev ei tohi olla varasem kui kuupäev, mil riiklik kontaktasutus teavitab FMC-d eelnevalt kindlaksmääratud projektile projektioperaatori poolt antud positiivsest hinnangust vastavalt artikli 6.5 lõikele 3.
3. Pärast 30. aprilli 2024 tehtud kulud ei ole abikõlblikud.
4. Kui projekti ei ole lõpule viidud selle abikõlblikkuse lõppkuupäeval, tagab programmioperaator rahalised vahendid projekti õigeaegselt lõpuleviimiseks. Kui selliseid rahalisi vahendeid ei ole võimalik tagada, tagastab programmioperaator FMC-le tema rahalise toetuse projektile. Kui abikõlblikkuse lõppkuupäeval on lõpule viidud selgelt eristatavad ja elujõulised projektide komponendid, võib FMC täielikult või osaliselt loobuda oma õigusest tagasimaksele.

Artikkel 8.14

Projektide kestus

1. Programmioperaator tagab, et kinnisvarasse ja/või maasse tehtavaid investeeringuid (sealhulgas renoveerimist) hõlmavad projektid on käigus vähemalt viis aastat pärast projekti lõpetamisaruande kinnitamist programmioperaatori poolt ja et kinnisvara ja/või maad kasutatakse projektilepingus kirjeldatud projekti eesmärgil.
2. Teiste projektide puhul määrab minimaalse lõpetamisjärgse käigushoidmise perioodi kindlaks programmioperaator, seda kirjeldatakse taotlusvoorus ja see on toodud projektilepingus. Selle perioodi kindlaksmääramine lähtub eesmärgist tagada projekti jätkusuutlikkus ja et projektile antud finantstoetus toob maksimaalse kasu selle sihtrühmale ja lõplikele abisaajatele.

3. Abisaajariik ja programmioperaator tagavad, et projekti elluviijale jääb EMP finantsmehhanismi 2014–2021 toetus üksnes siis, kui projekt vastab lõigetele 1 ja 2.

Artikkel 8.15

Hange

1. Programmide ja projektide rakendamise kõikidel tasanditel järgitakse siseriiklikku ja Euroopa Liidu riigihangete õigust.
2. Projekti elluviija, kes saab 50% või rohkem projekti abikõlblikest kuludest projekti toetusena EMP finantsmehhanismi 2014–2021 alusel, teostab oma hanke vastavalt siseriiklikule riigihanke seadusele, nagu projekti elluviija oleks hankija vastavalt Euroopa Parlamendi ja Nõukogu 26. veebruari 2014 direktiivi 2014/24/EÜ riigihangete kohta ja direktiivi 2004/18/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta artikli 1 lõikele 1, kui lepingu summa on võrdne Euroopa Liidus kehtivate riigihangete piirmääradega või ületab seda. Käesolev lõige kehtib vajalike muudatustega projekti partnerite suhtes.
3. Juhul, kui programmi rakendamise osana sõlmitud lepingud jäävad alla siseriiklike või Euroopa Liidu riigihangetele seatud piirmäärade või ei mahu kohaldatavate riigihangete seaduste piiridesse, järgivad selliste lepingute sõlmimine (sealhulgas sõlmimisele eelnevad protseduurid) ja selliste lepingute tingimused parimaid majanduspraktikaid, sealhulgas aruandekohustust, võimaldavad täielikku ja õiglast konkurentsi potentsiaalsete pakkujate vahel, näiteks tõhusa hinnavõrdluse teel, ja tagavad EMP finantsmehhanismi 2014–2021 ressursside optimaalse kasutuse.
4. Hanke ja lepingute täitmise ajal järgitakse kõrgeimaid eetikakorrasid ja välditakse huvide konflikti. Programmioperaator tagab piisavate ja tõhusate vahendite kasutamise ebaseaduslike või korruptiivsete praktikate kasutamise vältimiseks. Ei aktsepteerita mis tahes liiki pakkumisi, kingitusi, makseid ega hüvitisi, mida kas otseselt või kaudselt võidakse või saaks tõlgendada ebaseadusliku või korruptiivseks, nt ahvatluse või tasuna hankelepingute määramise või täitmise eest.
5. Programmioperaator tagab, et lepingute määramise ja täitmise dokumente hoitakse vähemalt kolm aastat programmi sulgemisest arvates ja esitatakse nõudmisel FMC-le.

Artikkel 8.16

Riigiabi

Riikliku kontaktasutus tagab, et kõik EMP finantsmehhanismi 2014-2021 avalikud toetused vastavad riigiabi protseduuride ja sisu eeskirjadele, mis kehtivad avaliku toetuse andmise ajal. Riiklik kontaktasutus tagab programmi rakenduslepinguga, et programmioperaator säilitab kirjalikud dokumendid kõikide hinnangute kohta, mis puudutavad vastavust riigiabi eeskirjadele, eelkõige toetuste andmise ning toetuse määra määramise otsused, ja esitab sellised andmed FMC-le viimase nõudmisel. Mitte mingil juhul ei tohi ühtegi FMC tegu või tegevusetust pidada vihjeks sellise vastavuse positiivsele hinnangule.

Peatükk 9

Finantsjuhtimine

Artikkel 9.1

Makseid käsitlevad üldeskirjad

1. Programmidele tehakse väljamaksed, kui kõik programmilepingus ja käesolevas määruses sätestatud asjakohased maksetingimused on täidetud. FMC võib heaks kiita ettemaksed programmide ettevalmistamisega seotud kulude katmiseks, vastavalt artikli 8.10 lõikele 8.
2. Väljamaksed programmidele tehakse ettemaksete, vahemaksete ja lõppmaksete vormis. Ilma et see piiraks lõikes 3 sätestatud, tehakse maksed abisaajariigi määratud kontole. Kui siseriiklikus õiguses ei ole teisiti sätestatud, tagab abisaajariik, et FMC-lt saadud maksed tehakse programmioperaatorile kättesaadavaks 15 tööpäeva jooksul makse laekumisest.
3. FMC ja riiklik kontaktasutus võivad leppida kokku kanda makse otse FMC-lt üle programmioperaatori määratud kontole.
4. FMC võib pidada kinni kuni 10% programmi juhtimiskulude osast. Kinnipeetud summat ei maksta välja enne programmi lõpparuande kinnitamist FMC poolt.
5. Maksed programmidele arvutatakse programmilepingus sätestatud kaasfinantseerimismäära alusel. Kehtib proportsionaalse rahastamise põhimõte, mis tähendab, et programmi toetuse maksed FMC-lt ühitatakse ühe kuu jooksul kaasfinantseerimise eest vastutava(te) asutus(t)e maksetega.

6. Kui maksetes esinevad erinevused, mis tulenevad ümardamisvigadest ja mis kumulatiivselt ei ületa 50 eurot, võetakse vastavad summad arvesse lõppmakse arvutamisel, nagu viidatud artiklis 9.4.1.

7. Projekti toetuse maksed projektide elluviijatele võivad olla ettemaksete, vahemaksete ja lõppmaksete vormis. Ettemaksete tase ja nende tasaarvestusmehhanism määratakse kindlaks programmilepingus.

Artikkel 9.2

Ettemaksed

Ettemaksed on programmi toetuse osa, mis on vajalik katmaks osa põhjendatud planeeritud programmi kuludest kuni kahe täisaruaudeperioodi ulatuses, millele viidatakse artikli 9.3 lõikes 1. Maksimaalne ettemakse määratakse programmilepingus. Ettemakse tehakse, kui programmilepingu ja käesoleva määruse asjakohased tingimused on täidetud.

Artikkel 9.3

Vahemaksed

1. Igas kalendriaastas on kolm aruandlusperioodi:
 - (a) 1. jaanuar - 30. juuni tegelike kulutuste jaoks ja 1. november - 30. aprill kavandatud kulutuste jaoks;
 - (b) 1. juuli - 31. detsember tegelike kulutuste jaoks ja 1. mai - 31. oktoober kavandatud kulutuste jaoks;
2. Vahemaksed makstakse programmioperaatori poolt FMC sätestatud vormil esitatud finantsvahearuaude alusel, mille sertifitseeriv asutus on sertifitseerinud vastavalt artiklile 5.4 ja mille FMC on heaks kiitnud.
3. Ilma et see piiraks lõikes 10 sätestatud ja doonorriikide eelarvealdiste alusel tehakse vahemaksed FMC-lt järgmisteks maksetähtpäevadeks: 15. aprill ja 15. oktoober. Kui maksetähtpäev peaks langema nädalavahetusele või EFTA riigipühale, tehakse makse järgmisel EFTA tööpäeval.
4. FMC peab finantsvahearuaanded saama vastavalt järgmisele graafikule:
 - (a) 15. märtsil või enne seda maksete osas, mis tehakse 15. aprilliks;
 - (b) 15. septembril või enne seda maksete osas, mis tehakse 15. oktoobriks;

5. Pärast selle esitamistähtaega, kuid lõikes 4 nimetatud järgmisel tähtpäeval või enne seda saadud finantsvahearuanne alusel tehtav makse kuulub maksmisele nii, nagu aruanne oleks saadud järgmisel tähtpäeval. Kui finantsvahearuanne ei ole saadud kaheksa kuu jooksul pärast aruandeperioodi lõppu, mil kulud programmioperaatori poolt tehti, loetakse selle perioodi kulud mitteabikõlblikeks ja tühistatakse.

6. FinantsvahearuanDED hõlmavad järgmist:

- (a) maksetähtpäevale eelneval aruandeperioodil tehtud tegelike kulude aruanne ja
- (b) vahetult maksetähtpäevale järgneva aruandeperioodiks kavandatud kulude aruanne.
- (c) teavet tulemuste ja väljundite saavutamise alal tehtud edusammude kohta, kui see on asjakohane.

7. Viimasel aruandeperioodil tegelikult tehtud kulude kohta antakse aru programmi lõpparuandes.

8. Kui finantsvahearuanne on esitatud, veendub FMC, et see on õiges vormis ja et tingimused makse tegemiseks on täidetud. Kui kontrolli tulemus on positiivne, kantakse vahemaksed üle hiljemalt lõikes 3 toodud maksetähtpäevadel.

9. Vahemaksed hõlmavad põhimõtteliselt vastava aruandeperioodi kavandatud kulusid, millest on maha arvestatud oodatav kassajääk selle kavandatud kulude perioodi alguses. Finantsvahearuanne esitatakse. FMC võib muuta vahemakse summat, kui kavandatavaid kulusid peetakse põhjendamatuteks. FMC esitab riiklikule kontaktasutusele, sertifitseerivale asutusele ja programmioperaatorile viivitamata muutmise põhjenduse.

10. Kui lõike 8 järgse kontrolli tulemus peaks olema negatiivne, teevad FMC, riiklik kontaktasutus ja programmioperaator tihedad koostööd puuduste kõrvaldamiseks. FMC võib ajutiselt vahemakseid kinni pidada, kuni sellised puudused on kõrvaldatud. Kui FMC saab pärast kogu vajaliku informatsiooni saamist finantsvahearuanne kontrollil positiivsed tulemused, vabastab ta maksmisele kuuluva makse esimesel võimalikul maksetähtpäeval või kui ta peab seda vajalikuks, pärast seda kontrolli, välja arvatud kui FMC otsustab kasutada peatükis 13 toodud puuduste kõrvaldamise meetmeid.

Artikkel 9.4

Lõppmaksed

1. Lõppmaksed on:

- (a) kõik kajastatud programmi abikõlblikud kulud, võttes arvesse kõiki varasemaid tagasimakseid ja artikli 9.1 lõikes 6 viidatud summasid,
- (b) millest on maha arvestatud järgmised summad:
 - (i) FMC ette- ja vahemaksed programmile kokku;
 - (ii) kaasfinantseerimine muudest allikatest peale EMP finantsmehhanismi 2014–2021;
 - (iii) programmi lõpparuande kuupäevani teenitud intress kokku ja
 - (iv) projektide elluviijatelt programmioperaatorile tagasi makstud rahalised vahendid, mida ei ole makstud teistele projektidele või makstud tagasi FMC-le.

2. EMP finantsmehhanismi 2014–2021 osa lõppmaksed on lõppmaksed vastavalt lõikele 1, mida on korrutatud programmi toetuse määraga.

3. Lõppmaksed arvutatakse ja selle kohta antakse aru programmi lõpparuande finantslisas FMC sätestatud vormis.

4. Programmioperaatorile makstav lõppmaksed kantakse FMC poolt üle hiljemalt üks kuu pärast programmi lõpparuande kinnitamist FMC poolt.

5. FMC-le makstav lõppmaksed makstakse FMC-le tagasi sama tähtaja jooksul. Programmioperaatori pangakontol programmi lõpparuande kuupäeva ja tagasimakse kuupäeva vahelisel ajal teenitud intress sisaldub tagasimakses.

Artikkel 9.5

Prognoos võimalike väljamaksetaotluste kohta

Hiljemalt iga aasta 20. veebruariks, 20. aprilliks, 20. septembriks ja 20. novembriks saadab sertifitseeriv asutus FMC-le FMC sätestatud vormil (lisa 8) põhjendatud prognoosi abisaajariigi väljamaksetaotluste kohta abisaajariigist.

Artikkel 9.6

Euro kasutamine

1. Programmides, finantsvahearuannetes, programmi aastaaruannetes ja programmi lõpparuannetes toodud summad on vääringustatud eurodes. Programmi toetused ja maksed FMC-lt abisaajariigi asutustele vääringustatakse ja tehakse eurodes. Summad ümardatakse lähima euroni.

2. Programmioperaatorid abisaajariikides, mis ei ole maksetaotluse kuupäevaks eurot oma valuutana kasutusele võtnud, konverteerivad omavääringus tehtud kulude summad eurodesse. See summa konverteeritakse eurodesse Euroopa Komisjoni igakuise raamatupidamise valuutakurssi alusel selle kuu kohta, mil kulud

kajastati asjaomase programmi vastutava programmioperaatori raamatupidamiskontodel.

3. Kui euro muutub abisaajariigi valuutaks, kehtib lõikes 2 toodud konverteerimiskord edasi kõikide kulude osas, mida programmioperaator kajastab raamatupidamiskontodel enne seda kuupäeva.

4. Ei doonorriigid ega FMC ei vastuta valuutakursi kõikumisest tulenevate kahjude eest.

Artikkel 9.7

Intress

1. Järgmistel pangakontodel saadud intressi käsitletakse FMC ressursina:

- (a) kontod abisaajariigis, millel hoitakse FMC vahendeid kuni nende ülekandmiseni programmioperaatoritele ja
- (b) programmioperaatori poolt vastavalt artikli 5.6 punkti 1 alapunktile (m) eraldatavate vahendite jaoks avatud kontod,

2. Sertifitseeriv asutus deklareerib igal aastal artikli 9.3. lõike 1 punktis (b) viidatud finantsvahearuaude osana FMC-le lõike 1 punktis (b) nimetatud kontodel teenitud intressi. Tehnilise abi korral deklareerib sertifitseerimisasutus samuti igal aastal artikli 9.3. lõike 1 punktis (b) viidatud finantsvahearuaude osana FMC-le lõike 1 punktis (a) nimetatud kontodel teenitud intressi. Sertifitseeriv asutus veendub deklareeritud intressi õigsuses. Teenitud intress võetakse arvesse artikli 9.4 lõikes 1 viidatud lõpptulemuse arvutamisel.

3. Abisaajariigid, mis ei ole eurot oma valuutana kasutusele võtnud ja kasutavad kontosid omavääringus, konverteerivad teenitud intressi eurodeks Euroopa Komisjoni igakuiste raamatupidamise valuutakursside keskmise alusel.

Artikkel 9.8

Läbipaistvus ja dokumentide kättesaadavus

1. Abisaajariik tagab EMP finantsmehhanismi 2014–2021 toetuste kontrollijälje, mis võimaldab:

- (a) sertifitseeriva asutuse poolt finantsvahearuaannetes ja programmi lõpparuandes sertifitseeritud kulude ja eri haldustasanditel ja/või programmioperaatori, projekti elluviija ja tema partnerite poolt hoitavate tõendavate dokumentide originaalide võrdlemise ja
- (b) EMP finantsmehhanismi 2014–2021 ja siseriiklike rahaliste toetuste eraldamise ja ülekandmise kontrolli.

2. Abisaajariik tagab, et kõiki tõendavaid dokumente kulude ja asjaomase programmi auditite kohta hoitakse kas originaalide kujul või variantides, mille puhul on kinnitatud originaalile vastavus, üldiselt aktsepteeritud andmekandjatel.

3. Dokumente hoitakse FMC-le ja EFTA Audiitorite Kogule kättesaadavalt vähemalt kolm aastat pärast programmi lõpparuande kinnitamist FMC poolt.

Peatükk 10

Eksperthindamised

Artikkel 10.1

Abisaajariikide kohustused

1. Abisaajariik teostab kõikide programmide eksperthindamise. Ta esitab oma eksperthindamise plaani strateegiaaruandes.

2. Abisaajariigid tagavad, et vajalikud ressursid eksperthindamiste läbiviimiseks on olemas, ning tagavad, et vajalike andmete loomiseks ja kogumiseks on kehtestatud protseduurid.

3. Eksperthindamist teostavad riiklikust kontaktasutusest, sertifitseerivast asutusest ja programmioperaatorist sõltumatud eksperdid või asutused vastavalt hindamisjuhendile.

4. Hindamisaruanne koostatakse kooskõlas FMC antud suunistega. Avalikkusele avaldatakse lõpparuanne ja kokkuvõte.

Artikkel 10.2

FMC roll

1. FMC võib teostada eksperthindamisi seoses EMP finantsmehhanismi 2014–2021 üldesmärkidega, programmivaldkondade eesmärkide või EMP finantsmehhanismi 2014–2021 kogutoetuse eksperthindamist konkreetsele abisaajariigile

2. FMC võib asjaomase abisaajariigiga konsulteerides teostada käimasolevate või lõpuleviidud programmide eksperthindamisi, et hinnata nende tegelikku ja/või oodatud mõjusid tulemuse tasandil kooskõlas FMC poolt kinnitatud suunistega.

3. Hindamisaruanne koostatakse kooskõlas FMC antud suunistega. Avalikkusele avaldatakse lõpparuanne ja kokkuvõtte.

Peatükk 11

Välisjärelvalve ja auditid

Artikkel 11.1

Välisjärelvalve

Ilma et see piiraks riikliku kontaktasutuse või programmioperaatori teostatud järelvalvet, võib FMC valida programmid välisjärelvalve teostamiseks. FMC informeerib riiklikku kontaktasutust ja programmioperaatorit planeeritud järelvalvest kaks nädalat ette.

Artikkel 11.2

EFTA Audiitorite Kogu

1. EFTA Audiitorite Kogu võib teostada kõikide EMP finantsmehhanismi 2014–2021 rahastatavate programmide ja projektide auditeid ja ka kontrollida EMP finantsmehhanismi 2014–2021 juhtimist abisaajariigis. Abisaajariigi esindajad on nõudmisel audiitoritega kaasas ja annavad neile kogu vajalikku abi.

2. EFTA Audiitorite Kogu teavitab FMC-d ja asjaomast riiklikku kontaktasutust kaks nädalat ette, välja arvatud kiireloomulistel juhtudel.

Artikkel 11.3

FMC korraldatud auditid ja kohapealsed kontrollid

1. Ilma et see piiraks auditeeriva asutuse läbiviidavaid auditeid, võib FMC korraldada programmide ja projektide auditeid ja kohapealseid kontrolle ja veenduda juhtimis- ja kontrollisüsteemide tõhusas toimimises abisaajariigis. Nõudmisel on riikliku kontaktasutuse esindajad FMC volitatud esindajatega kaasas ja annavad neile kogu vajalikku abi.

2. FMC teavitab riiklikku kontaktasutust ja asjaomast programmioperaatorit auditi või kohapealse kontrolli läbiviimisest kaks nädalat ette, välja arvatud kiireloomulistel juhtudel.

3. Riiklikule kontaktasutusele ja programmioperaatorile antakse võimalus kommenteerida auditi aruannet enne selle lõplikku vormistamist.

Artikkel 11.4

Juurdepääs

Vastavalt käesolevale peatükile auditeid või kohapealseid kontrolle läbiviivatele isikutele antakse nõudmisel viivitamata täielik ja takistamatu juurdepääs kogu informatsioonile, kõikidele dokumentidele, isikutele, asukohtadele ning ruumidele ja seadmetele, nii avaliku kui erasektori osas, mis on auditi või kontrolli puhul asjakohased. Sellise juurdepääsu puhul kohaldatakse abisaajariigi siseriiklikest õigusaktidest tulenevaid kehtivaid piiranguid. Audiitoritel on samad õigused nagu abisaajariigi samaväärsetel asutustel.

Peatükk 12

Normide rikkumine

Artikkel 12.1

Normide rikkumisega seotud kohustused

1. Abisaajariik ja programmioperaator teevad kõik võimaliku, et ennetada, avastada ja kõrvaldada normide rikkumise juhtumite mõju. Samamoodi uuritakse normide rikkumise arvatavaid ja tegelikke juhtumeid viivitamata ja tõhusalt ning puudused kõrvaldatakse nõuetekohaselt, sealhulgas tehes asjakohaseid finantskorrektsioone.

2. Nõuetele mittevastavalt makstud summad nõutakse sisse ja makstakse tagasi vastavalt programmilepingutele ja käesolevale määrusele.

Artikkel 12.2

Normide rikkumise määratlus

Normide rikkumine tähendab järgmise rikkumist:

- (a) EMP finantsmehhanismi 2014–2021 õiguslik raamistik, millele viidatakse artiklis 1.5;
- (b) Euroopa Liidu õiguse mis tahes säte või
- (c) abisaajariigi siseriikliku õiguse mis tahes säte, mis mõjutab või kahjustab EMP finantsmehhanismi 2014–2021 rakendamise mis tahes etappi abisaajariigis, eelkõige, kuid mitte ainult EMP finantsmehhanismi 2014–2021 rahastatud programmi, projekti või muu tegevuse rakendamist ja/või eelarvet.

Artikkel 12.3

Aruandluse eest vastutavad asutused

1. Normide rikkumisega tegelev asutus määratakse ja lepitakse kokku memorandumis.
2. Normide rikkumiste ning ka meetmete kohta, mis võetakse pädevate siseriiklike asutuste poolt, et ennetada, avastada, uurida normide rikkumist või kõrvaldada puudused, annab määratud asutus aru FMC-le vastavalt käesolevale määrusele FMC sätestatud vormis (lisa 9).
3. Programmioperaator annab määratud asutusele aru kõikide normide rikkumiste, nende uurimise ja võetud puuduste kõrvaldamise meetmete kohta. Programmioperaator teeb tihedat koostööd määratud asutusega, et tagada FMC-le kiire, täpne ja täielik aruandlus normide rikkumiste kohta.

Artikkel 12.4

Rikkumiste register

Rikkumistega tegelev amet peab registrit normide rikkumiste kohta ning annab FMC nõudmisel teavet normide rikkumise kohta ühe kuu jooksul.

Artikkel 12.5

Aruandlus rikkumiste kohta

1. Rikkumistega tegelev asutus annab viivitamatult aru FMC-le kõikidest arvatavatest ja tegelikest normide rikkumise juhtumitest, kui kehtib üks järgmistest:
 - (a) nendega on seotud väited teo või tegevusetuse kohta, mis kujutab endast abisaajariigi siseriiklike õigusaktide alusel kuritegu, nagu korruptsioon, pettus, altkäemaksu andmine või ametiseisundi kuritarvitamine;
 - (b) need viitavad tõsisele juhtimisprobleemile, mis mõjutab EMP finantsmehhanismi 2014–2021 rahalise toetuse kasutamist või
 - (c) need seavad projekti eduka lõpetamise otsesesse ohtu projekti kogumaksumusega proportsioonis olevate summade, nende tõsiduse tõttu või muul põhjusel.
2. Muude normide rikkumiste puhul peale lõigetes 1 ja 3 nimetatute esitab rikkumistega tegelev asutus kahe kuu jooksul iga kvartali lõpust FMC-le aruande, milles kirjeldatakse arvatavaid ja tegelikke selle kvartali jooksul avastatud normide rikkumise juhtumeid. Kui kvartali jooksul ei esine normide rikkumisi, millest aru anda, informeerib rikkumistega tegelev asutus FMC-d sellest asjaolust.

3. Kui FMC seda ei nõua, ei ole vaja anda aru järgmistest normide rikkumise juhtumitest projektides:

- (a) juhtumid, kui normide rikkumine hõlmab üksnes suutmatust projekti rakendada, tervikuna või osaliselt, projekti elluviija pankroti tõttu;
- (b) juhtumid, mis avastatakse ja korrigeeritakse programmioperaatori, riikliku kontaktasutuse või sertifitseeriva asutuse poolt deklareeritud kulude kontrollimise käigus;
- (c) juhtumid, mis on seotud alla 2000 euro suuruse toetusega EMP ja Norra finantsmehhanismidest. Rikkumiste korral, mis on seotud riigihanke eeskirjade eiramisega, viitab see summa lepingu üldväärtusele, mida rikkumine mõjutab.

4. Lõige 3 kehtib *vajalike muudatustega* tegevustele, mida rahastatakse kahepoolsete suhete fondist.

5. Lõige 3 ei kehti normide rikkumise suhtes, millest antakse viivitamatult aru vastavalt lõikele 1 või pankrotile eelnevate normide rikkumiste suhtes.

Artikkel 12.6

Aruandlus progressi osas juba teatatud normide rikkumise kohta

1. Koos iga aruandega artikli 12.5 lõikes 2 nimetatud normide uute rikkumiste kohta annab määratud asutus FMC-le aru varem teatatud normide rikkumiste ja puuduste kõrvaldamise uurimise seisust.
2. Kui käesolevas artikli nimetatud progress puudub, informeerib määratud asutus FMC-d sellest asjaolust artikli 12.5 lõikes 2 nimetatud tähtaja jooksul.

Artikkel 12.7

Kaebuste mehhanism

1. Abisaajariik loob kaebuste mehhanismi, mis on võimeline tõhusalt töötleva ja tegema otsuseid kaebuste kohta seoses hea valitsemistava põhimõtete arvatava mittejärgimisega seoses EMP finantsmehhanismi 2014–2021 rakendamise vastavas abisaajariigis. Abisaajariik uurib FMC nõudmisel kaebusi FMC-le laekunud kaebusi. Abisaajariik teavitab nõudmisel FMC-d selliste uuringute tulemustest.
2. Informatsioon selle kohta, kuidas kaebust esitada, pannakse silmapaistvalt välja artikli 3.2 lõike 2 punktis (c) nimetatud riikliku kontaktasutuse veebisaidile.
3. Abisaajariik annab viivitamata FMC-le aru kaebuste kohta seoses artikli 12.5 lõikes 1 nimetatud arvatava normide rikkumisega. Kaebustest muude normide rikkumiste kahtluse kohta antakse FMC-le aru artikli 12.5 lõikes 2 ja artiklis 12.6 nimetatud aruannetes. Kui see on vajalik, konsulteeritakse FMC-ga asjakohase vastuse osas.

Peatükk 13

Maksete peatamine, finantskorrektsioonid ja tagasimaksmine

Artikkel 13.1

Maksete peatamine

1. FMC võib otsustada peatada maksed, kui kehtib üks või mitu järgmistest:

- (a) ei ole täidetud maksetingimusi vastavalt 9. peatükile;
- (b) usaldusväärse informatsiooni kohaselt ei vasta programmi edenemine programmilepingule;
- (c) artiklis 6.11 ja 12. peatükis nimetatud aruandeid või muud taotletud informatsiooni ei ole esitatud või need sisaldavad puudulikku informatsiooni;
- (d) 11. peatükis ja programmilepingus nõutud juurdepääs on piiratud;
- (e) programmi finantsjuhtimine ei ole toimunud vastavalt heale raamatupidamistavale;
- (f) FMC saab teada arvatavatest või tegelikest normide rikkumise juhtumitest või sellistest juhtumitest ei ole piisavalt aru antud, neid uuritud või puudusi kõrvaldatud;
- (g) programmi rakendamine loetakse siseriiklikku või Euroopa Liidu õigust rikkuvaks;
- (h) toimub asjaolude pöördeline muutus ja nimetatud asjaolud kujutavad endast EMP finantsmehhanismi 2014–2021 rahalise toetuse olulist alust programmile;
- (i) FMC saab teada faktide vääresitusest riikliku kontaktasutuse, sertifitseeriva asutuse või programmioperaatori poolt või nimel antud informatsioonis, mis mõjutab otseselt või kaudselt programmilepingu rakendamist;

(j) algatatud on menetlus artiklis 13.4 alusel või

- (k) riiklik kontaktasutus, sertifitseeriv asutus või programmioperaator ei täida programmilepingus või käesolevas määruses sätestatud muud kohustust.

2. FMC võib otsustada peatada maksed programmile, kui lõike 1 punktides (b), (d), (e), (f) või (g) toodud mis tahes tingimus kehtib vajalike muudatustega selle programmi mis tahes projekti suhtes ja programmioperaator ei ole võtnud asjakohaseid ja vajalikke meetmeid, et uurida ja, kui see on asjakohane, kõrvaldada sellised puudused või vältida vahendite kaotust. Peatamine projektide puuduste tõttu on proportsionaalne rikkumise mahu ja ulatusega.

3. Välja arvatud kiireloomulistel juhtudel, antakse riiklikule kontaktasutusele ja programmioperaatorile võimalus esitada oma arvamused enne, kui FMC otsustab maksed peatada. Otsus maksete peatamise kohta peab olema põhjendatud ja jõustuma viivitamata. Riiklikku kontaktasutust ja programmioperaatorit teavitatakse hiljemalt seitse tööpäeva pärast otsuse kuupäeva.

4. Riiklik kontaktasutus ja/või programmioperaator saab igal ajal esitada dokumente või muid asjakohaseid tõendeid ja taotleda, et FMC vaatab oma maksete peatamise otsuse üle.

5. Kui FMC leiab, et peatamise tingimused enam ei kehti, teeb ta otsuse maksete jätkamiseks.

Artikkel 13.2

Finantskorrektsioonid

1. FMC võib teha finantskorrektsioone artiklis 13.3 toodud kriteeriumide alusel, mis hõlmavad EMP finantsmehhanismi 2014–2021 rahalise toetuse osalist või täielikku tühistamist programmile või kõnesolevale abisaajariigile.

2. Kui finantskorrektsioon tehakse projektile vastavalt artikli 12.1 lõikele 1, ei või rahalist toetust selle programmi jaoks uuesti kasutada. Tühistatud rahalist toetust võib uuesti kasutada muude projektide programmi raames, mis ei kuulunud korrigeerimisele.

3. Vastavalt lõikele 1 või artiklile 12.1 tühistatud rahalisi toetusi, mis on seotud kahepoolsete suhete fondi, tehnilise abi või programmi juhtimiskuludega, võidakse programmis uuesti kasutada sama eelarve ulatuses muude kulude jaoks peale nende, mis kuulusid korrigeerimisele.

4. Kui finantskorrektsioon tehakse süstemaatiliste normide rikkumise või programmi juhtimis- või kontrollisüsteemiga seotud normide rikkumisega seoses, ei või rahalist toetust selle programmi jaoks uuesti kasutada.

5. Rahalised toetused, mida ei saa vastavalt lõikele 4 uuesti kasutada sama programmi jaoks, jaotatakse ümber vastavalt artikli 6.9 lõikele 6.

6. Rahalised toetused, mis on tühistatud ja mida ei ole ümber jaotatud vastavalt lõikele 5 asjakohase tähtaja jooksul, makstakse FMC-le tagasi Viivitatud tagasimaksete suhtes kehtib artikli 13.5 lõige 5.

Artikkel 13.3

Finantskorrektsioonide kriteeriumid

1. FMC võib teha finantskorrektsioone vastavalt artiklile 13.2, kui kehtib üks või mitu järgmistest:
 - (a) esineb tõsine puudus abisaajariigi poolt EMP finantsmehhanismi 2014–2021 jaoks moodustatud juhtimis- ja kontrollisüsteemides, mis seab ohtu EMP finantsmehhanismi 2014–2021 rahalise toetuse;
 - (b) on toimunud programmilepingu tõsine rikkumine;
 - (c) programmi juhtimis- ja kontrollisüsteemis eksisteerib tõsine puudus, mis seab ohtu EMP finantsmehhanismi 2014–2021 rahalise toetuse;
 - (d) sertifitseeritud finantsvahearuanDES või programmi lõpparuandes kajastatud kulud on eeskirjade vastased ja riiklik kontaktasutus või programmioperaator ei ole neid parandanud enne teate saatmist vastavalt artikli 13.4 lõikele 1 või
 - (e) riiklik kontaktasutus ja/või programmioperaator ei täida oma kohustusi uurida normide rikkumisi ja/või kõrvaldada puudused artikli 12.1 alusel enne teate saatmist vastavalt artikli 13.4 lõikele 1.
2. FMC finantskorrektsioonid tuginevad tuvastatud normide rikkumise üksikjuhtumitel, võttes arvesse normide rikkumise süstemaatilist iseloomu, et teha kindlaks, kas kohaldada tuleks korrektsiooni standardmäära või ekstrapolatsiooni põhjal või kas korrigeeritud summa võib tugineda eeskirjadevastasena avastatud tegelikul summal.
3. FMC võtab korrektsiooni summa otsustamisel arvesse normide rikkumise laadi ja raskust ning leitud puuduste ulatust ja finantsmõju.

Artikkel 13.4

Kord

1. Enne artikli 13.2 lõikes 1 nimetatud otsuse tegemist teavitab FMC riiklikku kontaktasutust ja programmioperaatorit oma kavatsusest selline otsus teha. Teade kirjeldab otsuse põhjusi ja selles märgitakse ära asjakohased summad. Riiklik kontaktasutus ja programmioperaator saavad kahe kuu jooksul teate saatmisest esitada otsuses osas asjakohaseid märkusi.
2. Kui FMC kavandab finantskorrektsiooni ekstrapolatsiooni või standardmäära põhjal, antakse riiklikule kontaktasutusele ja programmioperaatorile võimalus näidata läbi asjakohaste dokumentidega tutvumise, et tegelik normide rikkumise ulatus oli väiksem FMC hinnangust. Kokkuleppel FMC-ga võib riiklik kontaktasutus piirata sellise tutvumise mahtu vajalike dokumentide asjakohase osaga või nende valimiga. Välja arvatud nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel, ei ületa selliseks tutvumiseks ettenähtud lubatud aeg järgmist kahekuulist perioodi pärast lõikes 1 nimetatud kahekuulist perioodi.
3. FMC võtab arvesse riikliku kontaktasutuse või programmioperaatori poolt lõigetes 1 ja 2 nimetatud tähtaja jooksul esitatud tõendid. Riiklik kontaktasutus, programmioperaator ja FMC võivad mis tahes ajal enne otsust finantskorrektsioonide kohta käivitada dialoogi eesmärgiga tagada, et otsus põhineb täpsetel ja õigetel faktidel.
4. Riiklikku kontaktasutust teavitatakse artikli 13.2 lõikes 1 nimetatud otsusest hiljemalt seitse tööpäeva otsuse kuupäevast arvates. Teates selgitatakse otsuse põhjuseid.

Artikkel 13.5

Tagasimakse

1. Abisaajariik maksab nõutud summa FMC-le tagasi kolme kuu jooksul artiklis 13.2 nimetatud otsusest.
2. Tagasimakse abisaajariigilt FMC-le ei sõltu programmioperaatori või projekti elluviija poolsest tagasimaksest.
3. FMC võib loobuda abisaajariigi poolse tagasimakse nõuetest normide rikkumisega seotud vahendite osas projektis, kui riiklik kontaktasutus näitab, et sellega seotud kahju ja asjaolud ei ole seotud artikli 5.2 lõikes 1 nimetatud asutuste ülesannete ja programmioperaatori ülesannete hooletu täitmise või mittetäitmisega ning riiklik kontaktasutus ja programmioperaator on võtnud kõik põhjendatud meetmed selliste vahendite tagasisaamiseks.

4. Kui programmioperaator on erasektori asutus ja riiklik kontaktasutus näitab, et ta on võtnud ja võtab asjakohaseid meetmeid vahendite tagasisaamiseks programmioperaatorilt, võib FMC otsustada anda abisaajariigile kuni ühe aasta nõutud vahendite tagasimaksmiseks. Sellisel juhul võib FMC samuti otsustada anda toetust kuni 50% osas advokaatide põhjendatud tasudest seoses vahendite tagasisaamisega programmioperaatorilt. Käesolevas lõikes käsitletakse programmioperaatorit erasektori asutusena, kui alla poolt häälest selle juhtorgani koosolekul kontrollivad riigiasutused, nagu avaliku sektori asutused, riigiametid või selliste asutuste või ametite täisomanduses olevad äriühingud.

5. Viivitus tagasimaksmisel toob kaasa hilinevad makselt nõutava intressi, mille arvutus algab maksetähtpäeval ja lõpeb tegeliku makse kuupäeval. Sellise intressi määraks on üks koma viis protsendipunkti üle Euroopa Keskpanga poolt tema peamistes refinantseerimistehingutes maksetähtaja kuu esimesel tööpäeval kasutatava määra.

Artikkel 13.6

Üldine maksete peatamine abisaajariigile

1. FMC võib pärast riikliku kontaktasutusega konsulteerimist peatada lahendusele jõudmise eesmärgil kõik maksed abisaajariigile, kui:

- (a) FMC-lt saadud või FMC-le antud informatsioon või dokumendid näitavad süstemaatiliste või laiaulatuslike puuduste esinemist seoses EMP finantsmehhanismi 2014–2021 rahalise toetuse juhtimisega abisaajariigis või
- (b) abisaajariik ei ole täitnud tagasimakse nõuet seoses mis tahes liiki abiga abisaajariigis, mida finantseeritakse EMP rahastamisinstrumendi 1999–2003 kaudu, Norra või EMP finantsmehhanismide 2004–2009 kaudu või Norra või EMP finantsmehhanismi 2009–2014 kaudu või Norra või EMP finantsmehhanismide 2014–2021 kaudu.

2. Artikli 13.4 lõigetes 1, 3 ja 4 nimetatud korrad kehtivad vajalike muudatustega maksete peatamise suhtes käesoleva artikli alusel.

Peatikk 14

Lõppsätted

Artikkel 14.1

Keel

1. Kogu teabevahetus FMC ja abisaajariigi vahel toimub inglise keeles.

2. FMC-le saadetud originaaldokumentidele (muudes keeltes peale inglise keele) lisatakse tõlge inglise keelde. Tõlke täpsuse eest vastutab abisaajariik.

Artikkel 14.2

Vastutus

1. Doonorriikide vastutus seoses EMP finantsmehhanismiga 2014–2021 on piiratud rahaliste toetuste andmisega vastavalt asjakohastele programmilepingutele.

2. Doonorriigid, FMC või Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsioon, sealhulgas FMO, ei võta endale mingit vastutust abisaajariigi, programmioperaatorite, projektide elluviijate, muude toetuse saajate või kolmandate isikute ees.

Artikkel 14.3

Kohaldatav õigus ja kohtualluvus

1. Norra Kuningriigi seadused ning programmilepingu ja käesoleva määruse tõlgendus reguleerivad koostööd EMP finantsmehhanismi 2014–2021 ja abisaajariikide vahel, samuti programmilepingu ja käesoleva määruse tõlgendamist.

2. FMC ja riiklik kontaktasutus loobuvad oma õigustest pöörduda programmilepinguga seotud vaidluste asjus riikliku või rahvusvahelise kohtu poole ning nõustuvad kõnealuseid vaidlusi lahendama rahumeelselt.

3. Kui kontaktasutus ei täida FMC esitatud tagasimaksenõuet või kui tagasimaksenõude küsimuses tekib vaidlus, mida ei õnnestu lahendada vastavalt lõikele 2, võivad pooled pöörduda vaidluse lahendamiseks Oslo ringkonnakohtu (Tingrett) poole.

4. FMC võib nõuda kohtu või asjakohase asutuse poolt vastavalt lõikele 3 tehtud kohtuotsuse või määruse täitmist abisaajariigi territooriumil või muus riigis, kus asuvad abisaajariigi varad.

5. Abisaajariik annab oma riiklikule kontaktasutusele õiguse võtta tema nimel vastu kohtudokumente.

Artikkel 14.4

Muudatused

1. Käesolevat määrust võidakse muuta FMC otsusega, vastavalt sellele järgnevale EFTA riikide alalise komitee otsusele.

2. Käesoleva määruse lisasid võidakse muuta FMC otsusega.

3. FMC võib vastavalt vajadusele pärast abisaajariikidega konsulteerimist võtta vastu täiendavaid juhendeid.

4. Lõigetes 1–3 nimetatud dokumentide oluliste muudatuste osas konsulteeritakse eelnevalt abisaajariikidega. FMC informeerib niipea kui võimalik riiklikke kontaktasutusi nendes dokumentides tehtud muudatustest.

Artikkel 14.5
Loobumisõigus

1. FMC võib konkreetsetel juhtudel ja erandlikel asjaoludel, jätta kohaldamata käesoleva määruse konkreetset sätteid, lisad või FMC poolt vastu võetud juhised, kui see on vajalik finantsmehhanismi ja /või konkreetse programmi tulemuste saavutamiseks. Loobumisõigust ei anta seoses tähtaja artikli 8.13 lõikes 3 viidatud tähtajaga.

2. Enne loobumise kohaldamise otsuse tegemist uurib FMC, kas asjaomase sätte muudatus oleks sobivam.

Artikkel 14.6
Jõustumine

Käesolev määrus jõustub selle EFTA riikide alalise komitee poolt vastuvõtmisele järgneval päeval.